

Musiikintutkijoiden 27. valtakunnallinen symposium:
Soiva yhteisöllisyys
22.–24.4.2026, Åbo Akademi

Abstraktit

/

The 27th National Symposium of Music Researchers:
Sounding Sense of Community
22–24 April 2026, Åbo Akademi

Abstracts

Symposiumin järjestelytoimikunta:

Johannes Brusila, Åbo Akademi

Meri Kytö, Turun yliopisto / Suomen musiikkitieteellinen seura

Markus Mantere, Taideyliopiston Sibelius-Akatemia

Inka-Maria Nyman, Åbo Akademi

Iiris Olkkonen, Suomen musiikkitieteellinen seura, symposiumin sihteeri

Saijaleena Rantanen, Taideyliopiston Sibelius-Akatemia

Sisällysluettelo

Kutsutut esitelmät / Invited lectures	4
Sanne Krogh Groth: Sonic argumentation: How sound matters, in analysis and on the island of Java	4
Sarah Hill: The Sounds of Community: Welsh Pop in the Capital City	4
Sessiot A / Sessions A:	5
<i>Soivien yhteisöjen eri muotoja</i>	5
Pertti Grönholm: Kylmä pop: Poliittisten tunteiden vieroksunta Neue Deutsche Welle -musiikissa vuosina 1978-1982	5
Antti-Ville Villén: Alakulttuuriperintö	5
Tuure Koski: Jazzbasistin rytmisen sanavaraston kehitys 1960-luvulla	6
Nina Öhman: Andanian vierailusta sata vuotta: Soivaa yhteisöllisyyttä ja jazzsäveliä yli Atlantin	6
<i>Paneeli: Soiva yhteisöllisyys muusikon uran eri vaiheissa</i>	7
Anni Jääskeläinen: Musiikin ammattiopiskelijoiden psyykkisten taitojen kehittäminen	7
Johanna Engelbarth: Työpsykologisten metataitojen kehittäminen ratkaisukeskeisen psykologian tuella	7
Jussi-Pekka Piirainen: Yhteisön ja yhteisöllisyyden merkitys useiden työroolien hallinnassa	7
Päivi Rissanen: Yhteisöllisyys orkesterin hierarkkisessa toimintakulttuurissa	7
Tuire Kuusi: Ikääntyvä soitonopettaja alati muuttuvassa työympäristössä	7
<i>Esiintyjät ja musiikkikoulutus</i>	8
Riikka Juntunen: Fatness, Disability, and Affective Relations in Singing Performance	8
Anna Ramstedt: Muusikon turvataidot musiikin korkeakouluopetuksessa: Kohti laajempaa keskustelua epäasiallisen käytöksen ennaltaehkäisystä	9
Sini Mononen: Ystävällisyydestä: Vimma-yhtye ja populaarimusiikkous prefiguratiivisena aktivismina	9
Kaisu Tanskanen: Esiintymisjännityksen vaikutukset yleisön laadunarviointiin	10
<i>Video Poster: Prominent Sounds Heard in Six European Villages</i>	11
Sessiot B / Sessions B	11
<i>Paneeli: Sähkökitara, hyvää tahtoa ja kavereita – suomirockin kehystäminen yhteisölliseksi menneisyydeksi</i>	11
Kaarina Kilpiö: Suomirock liiketoimintakonseptin perustana	11
Janne Mäkelä: Yleisradion ja suomirockin salainen romanssi	11
<i>Panel: Sonic Mediations and Ecocritical Listening</i>	12
Heikki Uimonen: Mediated Sounds	12
Anne Tarvainen: Situational Sounds	12
Kaj Ahlsved: Ecocritical Listening	12
Meri Kytö: Rhythm Analysis	12
<i>Näkökulmia soivaan kulttuuriperintöön</i>	13
Elina Niiranen: Armas Otto Väisänen, karjalaiset muusikot ja musiikkifolklorismi	13
Heidi Henriikka Mäkelä & Outi Valo: Kansanmusiikin käsite 2020-luvun Suomessa: Kulttuuriperintökäsitykset, politiikka ja visiot	14
Simo Mikkonen: Solidaarisuutta yli ideologisten rajojen: Suomalais-virolaiset kapellimestarisuhteet 1965-85	14
<i>Ylirajainen yhteisöllisyys</i>	15
Kimi Kärki: Laulaja-lauluntekijä Anna Järvinen kansakuntien välitilassa	15
Elina Seye: Finding a Family in/through West African Dance (in Finnish)	16
Elina Hytönen-Ng: Äänen luoma ylirajainen yhteisöllisyys	16
Sessiot C / Sessions C	16

<i>Trauma and Cultural Politics</i>	16
Susanna Välimäki: Music and Genocide	16
Emmi Keski-Nikkola: Music as Nationalist Weapon in the 1930's: Community, Conformity, and Songs of the Patriotic People's Movement (IKL)	17
Mila Thoors: Klingande gemenskap bortom liturgin: Orgelmusik i Sovjetunionen	17
Joevan de Mattos Caitano: From Peripheral Curiosity to Transnational Community: Finnish Engagement with the Darmstadt Summer Courses (1955–1990s)	18
<i>Panel: Free your mind, Make your music: Multimethodological Discussion About Improvisation</i>	18
Mari Tervaniemi: Why a Music Psychologist and Brain Researcher Is Keen on Studying Improvisation	18
Elina Hytönen-Ng: How Do Musicians Reflect Their Improvisational Performances	18
Cesc Bayle: What Kind of Pedagogical Frameworks There Are Available for Improvisation	18
Marc Thompson: How Do Music Education Students Reflect the Status of Creativity and Improvisation in Their Work	18
<i>Paneeli: Suomalaismuusikot Hitlerin Saksassa</i>	19
Juha Torvinen: Suomalaismuusikot ja Kolmannen valtakunnan propaganda	19
Nuppu Koivisto-Kaasik: Suomalaisia pianistinaisia Hitlerin Saksassa	19
Margit Rahkonen: Suomalais-Saksalainen Seura ja musiikillinen kulttuurivaihto	19
Johanna Talasniemi: Aulikki Rautawaaran esiintymiset miehityksessä Norjassa 1942	19
<i>Laulavat yhteisöt</i>	20
Sakari Ylivuori: Historiankirjoitus mieskuorojen identiteetin muodostajana	20
Irja Kajander-Vierkens: ”Laulettiin yhdessä, kuten tavallista”: LKT Adolf Johannes (Hannes) Hällströmin (1869–1947) musiikilliset yhteisöt	21
Iris Seesjärvi: ”Tuolla kuppikoolla [hän on varmastikin] subrettisopraano”: Suomalaisen klassisten laulajien sukupuolittuneet häpeäkokemukset	21
Sessiot D / Sessions D	22
<i>Paneeli: Haavemaa: Soiva siirtolaisuus 1800-luvulta tähän päivään</i>	22
Saijaleena Rantanen: Hankkeen tavoitteet ja tulokset	22
Piia Kleemola-Välimäki: Siirtolaisuuden teemat eteläpohjalaisessa kansanmusiikissa	22
Samuli Korkalainen: Suomalaisuus vai amerikkalaistuminen? Kieli ja identiteetti Pohjois-Amerikan suomalaisten luterilaisissa virsi- ja laulukirjoissa	22
<i>Oopperan ja klassisen musiikin medialisaatioita</i>	23
Inkeri Jaakkola: Dennis & Katya: Sometapahtumasta kamarioopperaksi	23
Inka-Maria Nyman: ”What to wear to the opera?” Oopperayleisön asuvalinnat YouTubessa	24
Mari Pajala: Musiikkikilpailun medioiminen: Tapaustutkimuksena kansainvälinen Jean Sibelius -viulukilpailu Yleisradion televisiolähetysissä vuosina 1965–2025	24
<i>Digitalisaatio ja musiikkimediat</i>	25
Harri Homi: Yksilöiden joukko: Musiikin kuuntelu henkilökohtaisten kuunteluusositusten aikakaudella	25
Heli Aalto: Suomenkielisen journalismin musiikkifilosofiasta: Sovelluksia ja näkemyksiä	25
Jari Eerola: Musiikin kvantisointi ja esityskäytännöt	26
<i>Pedagogisia ja kehityspsykologisia näkökulmia</i>	26
Matti Huttunen & Annikka Konttori-Gustafsson: Järki, vapaus ja yhteisöllisyys: Näkökulma Helsingin Musiikkiopiston varhaiseen toimintaan	26
Heini Siltainsuu: Yhteys minuun ja muihin: Elämänmittainen musiikkisuhde ikääntyvän musiikillisen ja sosiaalisen identiteetin voimavarana	27
Sessiot E / Sessions E	28
<i>Kansanomaisen musiikin muuttuvia muotoja</i>	28
Anneli Kont: Pelimanniverkosto pohjoisvirolaisessa Leesen kylässä 1900-luvun alussa	28
Janne Kivistö: Torviseitsikkosoitto osana paikallisen, alueellisen ja kansallisen tason yhteisöä vuoden 1900 laulujuhlaohjelmiston leviämisen valossa	28
Pekko Käppi: Otettua, omittua ja valittua: Taavi Uutelan äänite- ja kirjallisen aineiston muodostuminen perinneperformanssina	29

Niklas Nyqvist: Dialogiska strukturer i Pehr Henrik Nordgrens "Spelmansporträtt" och "Taivaanvalot": En bakhtinsk analys	29
<i>Improvisaatio ja esityskäytännöt</i>	30
Gabriel Korhonen: Kesto ja vapaa improvisaatio: Bergsonilainen metodi vapaan rytmin analysoimiseen	30
Esa Onttonen: Live-säveltäminen improvisaation ja sävellyksen rajapintana	30
Arja Kastinen: Konsertti, jossa yleisö loi musiikin	31
Markus Sarantola: Fraseeraus Hugo Riemannilla	31
<i>Historiallinen yhteisöllisyys</i>	32
Minna Hovi: Tombeau: Yksityisistä sävellyksistä julkiseksi sävellyslajiksi	32
Sanna Qvick: Cross-disciplinary Survey of the 19th Century Composers As Pet Owners	32

Kutsutut esitelmät / Invited lectures

Sanne Krogh Groth: Sonic argumentation: How sound matters, in analysis and on the island of Java

Lunds universitet

The presentation begins with the concept of sonic argumentation, a term developed within the context of the audio paper, an academic publication format that employs sound as a medium. Sonic argumentation invites scholars to use sound not only as end, but also as mean in the academic argumentation. This approach frames a series of examples drawn from aesthetic-anthropological fieldwork among DIY musicians on the Indonesian island of Java. The talk is organized into four sections, each introduced by a sound or music clip recorded in the field, and each opening a multifaceted analysis of the aesthetics, communities, and ontologies that shape experimental music in Java.

Sarah Hill: The Sounds of Community: Welsh Pop in the Capital City

University of Oxford

In 2017 the Welsh Government published *Cymraeg 2050*, its strategy to achieve a target of one million Welsh speakers by the year 2050. The timing was not coincidental: it marked fifty years since the first Welsh Language Act of 1967, itself a response to fifty years of civil disobedience and activism enacted to ensure the survival of the Welsh language. The period between 1967 and 2017 also marked the emergence of Welsh popular music, its development, and its professionalisation. In this paper I will consider the legacy of the early years of Welsh pop in today's political climate, and highlight the ways in which the radical politics of the 1960s have become inscribed visually and sonically in Cardiff, the capital city of Wales.

Sessiot A / Sessions A:

Soivien yhteisöjen eri muotoja

Puheenjohtaja: Kari Kallioniemi, Turun yliopisto

Pertti Grönholm: Kylmä pop: Poliittisten tunteiden vieroksunta Neue Deutsche Welle -musiikissa vuosina 1978-1982

Turun yliopisto

Länsi-Saksan yhteiskunta koki 1970-luvun alkupuolella poliittiskulttuurisen käänteeseen (Tendenzenwende). Sen ytimessä oli kulttuuripiirien vieraantuminen poliittisesta sitoutumisesta. Tämä johtui pääosin saksalaista yhteiskuntaa ravistelleesta äärimmäisestä radikalismista ja väkivallasta. Rote Armee Fraktion (RAF) ja viranomaisten terrorisminvastaiset toimet koettiin '68-sukupolven älymystön keskuudessa valtion ja yhteiskunnan epäonnistumisena. Tämä näkyi populaarikulttuurissa, kirjallisuudessa ja taiteessa sekä kulttuurilehdistössä suuntautumisena sisäänpäin, kohti eksistentiaalisia ja universaaleja pohdintoja (Neue Innerlichkeit).

Populaarimusiikissa vastaavana ilmiönä pidetään 1970-luvun lopun ja 1980-luvun alun postpunk-aaltoa, joka kantaa nimeä Neue Deutsche Welle (Biddle 2004). Nuoret punkkarit, rokkarit ja popparit kyseenalaistivat kaiken poliittisen sitoutumisen ja ilmaisivat uutta suhdettaan yhteiskuntaan musiikilla, joka oli tunneskaaltaan "kylmää", ilmaisultaan vähäeleisempää ja ulkopuolelle asemoituvaa. Ongelmia nostettiin esiin, mutta tunteettomasti ja toteavasti. Siihen kuuluivat myös itseen kohdistunut epäinhimillistäminen, vieraantuminen ja rappiotunnelmointi, mutta toisaalta myös kurinalainen ja fyysinen funktionaalisuus, jopa ankaruus ja väkivalta.

Tähän aaltoon kuuluneet yhtyeet, kuten Abwärts, Mittagspause, Freiwillige Selbstkontrolle (FSK) ja Deutsch-Amerikanische Freundschaft (DAF) kokivat, että sekä tieto- ja valvontajärjestelmiinsä uskonut valtio että koston logiikalla toimineet terroristit olivat kierteessä, jota kukaan ei osannut katkaista. Näitä sukupolvikokemusta ja identiteettiä ilmaisevia viestejä sisällytettiin yhtyeiden musiikkiin sekä sanoina että paranoiaa, väkivaltaa ja kaaosta ilmaisevina ääнинä.

Kulttuurihistorioitsija Florian Völker tulkitsee tämän aallon emotionaalisenä irrottautumisena sekä 1960-lukulaisen vasemmiston vaihtoehdoista että konservatiivisesta yhteiskunnasta ja valtakulttuurista (Völker 2023). Völker nimittää ns. '78-sukupolven tunnoista kummunnutta musiikkia nimellä Kälte-pop eli "kylmä pop". Käsitellen esitelmässäni esimerkkejä "kylmästä popista" ja esitän muutamia tutkimuskysymyksiä ja niihin liittyviä havaintoja.

Antti-Ville Villén: Alakulttuuriperintö

Taideyliopiston Sibelius-Akatemia

Kulttuuriperinnöstä on tullut 2020-luvulla yhä keskeisempi osa kulttuuripolitiikkaa maailmanlaajuisesti. Nykyisessä kulttuuripoliittisessa keskustelussa alakulttuuriperintö asemoidaan keskeiseksi osaksi demokratiaa, osallisuutta ja yhteiskunnan henkistä kriisinkestävyyttä. Valtiollisilla aineettoman kulttuuriperinnön listoilla alakulttuuriperintö määrittyy kuitenkin korostetun kansallismielisesti, herättäen kysymyksiä paitsi muuttoliikkeen myös alakulttuuristen käytäntöjen vaikutuksesta kulttuuriperinnön osallistavuuteen ja moniarvoisuuteen.

Tarkastelen kulttuuriperintöhallintoa ja -hankkeita kriittisesti kysymällä, millaisia osallisuuden ja toimijuuden mahdollisuuksia nykytilanne tarjoaa suhteessa alakulttuurisiin käytäntöihin. Alakulttuuristen käytäntöjen suhde ja jännitteet kulttuuriperintöön tarjoavat mahdollisuuden tämänhetkisen kulttuuriperintötoiminnan ja -hallinnan kriittiseen tarkasteluun etenkin ylisukupolvisen osallisuuden ja kulttuurisen moninaisuuden osalta. Jälkimmäinen ei tässä yhteydessä viittaa ainoastaan maailmanlaajuiseen muuttoliikkeeseen ja sen vaikutuksiin, vaan myös esimerkiksi ja eritoten sukupuolen, seksuaalisuuden ja vammaisuuden perusteella rajautuviin kulttuurisiin käytäntöihin. Kiinnitän huomiota myös musiikin asemaan sekä alakulttuurista ilmaisua että kulttuuriperintöä käsiteltäessä ja määriteltäessä.

Tavoitteenani on hahmotella vaihtoehtoja kansallisvaltioajatteluun nojaaville perintökäsityksille ja -hallintamalleille pohtimalla erityisesti sitä, miten kulttuuriperinnön yhteisölähtöisyyttä voisi kehittää alakulttuurisen ja matalan hierarkian ”tee-se-itse”-eetoksen pohjalta. Lisäksi päämääränäni on täydentää perinnöntutkimuksen metodologiaa teoretisoimalla ”alakulttuurista perintöä” itsessään. Aineistona hyödynnän Museoviraston ylläpitämiä aineettoman kulttuuriperinnön luetteloita sekä niihin liittyvää ohjeistusta ja muuta taustamateriaalia, valtiolliset strategiat mukaan lukien. Nojaan käsittelyssäni kriittiseen kulttuuriperintötutkimukseen eli perinnön poliittisten, yhteiskunnallisten ja institutionaalisten ulottuvuuksien tarkasteluun.

Tuure Koski: Jazzbasistin rytmisen sanavaraston kehitys 1960-luvulla

Esitelmäni pohjautuu vuonna 2023 Sibelius-Akatemiassa tarkastettuun taiteellisen tohtoritutkintoni jazzbasson murtorytmistä. Tutkintoni kirjallisen osion tutkimuskohteet olivat kolme basistia: Scott LaFaro (Bill Evans trio), Jimmy Garrison (John Coltrane Quartet) ja Ron Carter (Miles Davis Quintet). Jazzyhteessä soittajien roolit jakautuvat yleensä solistiin ja komppaajiin. Säestävät soittimet voivat tuottaa rytmiä vapaasti tai säännönmukaisen toistuvasti. Murtorytmisesti soittavan basistin keinot ovat samat, kuin sointusoittajalla. Tutkimuksessani pohdin, miten basistin murtorytmi vaikuttaa yhtyeen kokonaisuuteen ja miten säestävien soittajien roolit muuttuivat. Muutos basistien soittotavassa heijasti osaltaan 1960-luvun arvokehitystä, jossa yksilöllinen ilmaisun vapaus nousi aiempaa keskeisemmäksi. Esittelen sekä soittaen että puhuen muutosta, joka tapahtui jazzbasistien säestystavoissa erityisesti 1960-luvulla. Basson mahdollisuudet vaikuttaa improvisoidun musiikin suuntaan kasvoivat uuden murtorytmisen soittotavan myötä. Aiemminkin yhteisölliseksi koettu jazzmusiikki omaksui uudenlaisia kommunikoinnin muotoja, kun komppaukseen ilmaantui uusia tapoja ruokkia solistien ilmaisua.

Nina Öhman: Andanian vierailusta sata vuotta: Soivaa yhteisöllisyyttä ja jazzsäveliä yli Atlantin

Helsingin yliopisto

Suomalaisen populaarimusiikin historiassa 4. kesäkuuta 1926 muistetaan käännekohtana: silloin amerikkalaistyylinen jazzmusiikki rantautui Suomeen höyrylaiva S/S Andanian amerikansuomalaisen matkaseurueen soittokunnan ja sen jäsenistä koostuneen jazzorkesterin mukana. Heidän vierailustaan on myöhemmin muodostunut legendaarinen tarina, joka ankkuroi jazzin Suomen musiikilliseen elämään. Näin ollen Andanian saapuminen kuuluu oleellisesti maailmansotien välisen ajan soivaan historiaan, sen kauaskantoisten resonanssien taustatekijöistä on kuitenkin toistaiseksi vähän tietoa.

1920-luvun sanomalehtikirjoituksista selviää, että Andanian kuljettamalle “huvimatalle” lähti amerikansuomalaisia siirtolaisia, jotka halusivat päästä katsomaan synnyinmaataan. Vuosikymmenien poissaolon jälkeen heistä monet palasivat ensimmäistä kertaa itsenäiseen Suomeen. Samanaikaisesti vierailu tarjosi tilaisuuden rakentaa amerikansuomalaisten ja suomalaisten yhteisöllisyyttä. Tämän tarkoituksen toteuttamisessa musiikilla oli oleellinen tehtävä. Siksi esitelmäni keskittyy Andaniassa saapuneen Suomi-soittokunnan sekä sen pienemmän kokoonpanon Andania American Jazz Bandin konserttitilaisuuksiin. Niiden kautta raotan verhoa vierailun yksityiskohtiin ja unohdettuihin avaintekijöihin. Ensin tarkastelen Suomi-soittokunnan konserttikiertuetta. Sen jälkeen esittelen laulaja Cecile McKee Hazen Jacobsonin ja hänen keskeisen roolinsa konserttitilaisuuksien solistina. Kesällä 2026 Andanian saapumisesta tulee kuluneeksi sata vuotta. Tämän merkkihetken kynnyksellä on oiva tilaisuus katsoa taaksepäin ja uudelleentarkastella jazzsävelien viitoittamaa väylää yli Atlantin.

Paneeli: Soiva yhteisöllisyys muusikon uran eri vaiheissa

Puheenjohtaja: Tuire Kuusi

Anni Jääskeläinen: Musiikin ammattiopiskelijoiden psyykkisten taitojen kehittäminen
Taideyliopiston Sibelius-Akatemia

Johanna Engelbarth: Työpsykologisten metataitojen kehittäminen ratkaisukeskeisen psykologian tuella

Taideyliopiston Sibelius-Akatemia

Jussi-Pekka Piirainen: Yhteisön ja yhteisöllisyyden merkitys useiden työroolien hallinnassa
Taideyliopiston Sibelius-Akatemia

Päivi Rissanen: Yhteisöllisyys orkesterin hierarkkisessa toimintakulttuurissa
Taideyliopiston Sibelius-Akatemia

Tuire Kuusi: Ikääntyvä soitonopettaja alati muuttuvassa työympäristössä
Taideyliopiston Sibelius-Akatemia

Paneeli koostuu viiden eri tutkijan toisiaan täydentävistä näkökulmista. Yhdistävänä teemana on, miten työelämätaitojen tutkimisella, tunnistamisella ja kehittämisellä voidaan myönteisesti vaikuttaa tulevien ja nykyisten musiikin ammattilaisten kokemuksiin yhteisöllisestä työelämästä. Paneelissa tarkastelemme yhteisöllisyyttä ja muusikoiden hyvinvointia koko muusikontyön elinkaaren ajalta: opiskeluaikana, työelämään valmistautumisessa ja siirtymisessä, työelämässä olon aikana sekä muusikonuran loppuvaiheessa. Kokonaisuutena paneelin aiheet kattavat yksilölliset psyykkiset kyvyt, konkreettiset työelämä- ja työyhteisötaidot, alati muuttuvat työympäristöt sekä työn vaatimusten ja voimavarojen tasapainon. Yhteisöllisyys ymmärretään laajasti: tutkimuksemme tarkastelee niin erilaisia organisaatioita ja niiden sisäisiä toisiinsa limittyviä yhteisöjä kuin musiikinopiskelijoiden tai musiikin ammattilaisten väljiä verkostojakin. Yhteisöllisyys käsittää kaikki eri yhteisöihin sisältyvät pysyvät tai satunnaiset vuorovaikutussuhteet.

Anni Jääskeläisen puheenvuoro käsittelee vertaisryhmän merkitystä musiikin ammattiopiskelijoille tarjottavassa psyykkistä suorituskykyä tukevassa valmennuksessa. Hän kertoo valmennusohjelman sisällöstä ja toteutuksesta sekä ensimmäisiä havaintojaan tuloksista.

Johanna Engelbarthin tutkimus käsittelee musiikin maisteriopiskelijoiden (työ)psykologisten metataitojen kehittämistä positiiviseen ja ratkaisukeskeiseen psykologiaan perustuvalla koulutuksella. Koulutuksella edistetään opiskelijoiden siirtymää osaksi ammattilaisyhteisöä. Tässä puheenvuorossa hän nostaa esiin vahvuuslähtöisen pedagogiikan etuja verrattuna virheiden

etsimiseen ja korjaamiseen.

Päivi Rissasen tutkimus käsittelee yhteisöllisyyden merkitystä muusikon työhyvinvoinnille orkesterissa ja sen hierarkkisessa toimintakulttuurissa. Puheenvuorossaan hän keskittyy muusikon itsemääräämisen ja toimijuuden sekä psykologisten perustarpeiden tukemiseen orkesteriyhteisössä. Olennaisia tässä ovat yhteisöllisyyttä ja psykologista turvallisuutta rakentava prososiaalinen käytös ja toiminta, erityisesti johtavissa positioissa toimivien taholta.

Jussi-Pekka Piiraisen tutkimus käsittelee musiikin ammattilaisen kykyä hallita useita eri työyhteisöissä yhtäaikaisesti olemassa olevia työrooleja. Puheenvuorossaan hän avaa yhteisön ja yhteisöllisyyden toimintaa roolia määrittävänä tekijänä. Parantamalla musiikin ammattilaisten roolien selkeyttä yhteisössä ja luomalla vertaistuen avulla parempaa minäpystyvyyden tunnetta voidaan luoda parempaa työhyvinvointia epävarmalle musiikkiuralle.

Tuire Kuusen tutkimus käsittelee ikääntyvän instrumenttiopettajan kokemuksia työn vaatimuksista ja voimavaroista alati muuttuvassa työympäristössä. Henkilökohtaisten muutosten lisäksi keskeisinä erottuvat muutokset yhteisöissä: oppilaissa ja työkavereissa, oppilaitoksissa ja yhteiskunnassa.

Puheenvuorojensa osana paneelin jäsenet käyvät dialogia toisten panelistien kanssa.

Esiintyjät ja musiikkikoulutus

Puheenjohtaja: Inka-Maria Nyman, Åbo Akademi

Riikka Juntunen: Fatness, Disability, and Affective Relations in Singing Performance

Turun yliopisto

In this presentation, I discuss the results of my doctoral research project, in which I explore how fat and disabled corporealities are formed affectively in singing performances from various genres of popular music. I examine how fat and/or disabled singers' performances operate, on the one hand, in sensory, corporeal, and affective registers and, on the other, in relation to cultural ideas and established discourses about fatness/disability. I explore what kinds of affective intensities emerge in the performances, how they are generated, and what personal and political impacts they may have. When fat/disabled singers' performances are framed as commendable in public discourse, it is often despite the performer's corporeality, not because of it. I consider how the performances could be examined on their own terms - as singular corporeal and affective experiences, without evaluating them based on how well they correspond to the ideals of a (body) normative music culture. I pay particular attention to the significance of the relationship between the voice and the visible body in these processes. I discuss how aspects of the singing performance manage the distance between bodies and what forms of connection and relating they may facilitate.

Anna Ramstedt: Muusikon turvataidot musiikin korkeakouluopetuksessa: Kohti laajempaa keskustelua epäasiallisen käytöksen ennaltaehkäisystä Helsingin yliopisto

Muusikon työ tapahtuu usein toimintaympäristöissä, joiden rakenteelliset ja kulttuuriset piirteet voivat altistaa monenlaiselle epäasialliselle käytökselle. Samalla ympäristön tuottamat käsitykset sukupuolesta, seksuaalisuudesta ja kehollisuudesta muovaavat toimijuuden ehtoja ja voivat vaikeuttaa rajojen tunnistamista ja seksuaalisen itsemääräämisoikeuden rakentumista. Epäasiallista käytöstä ei siksi tule tarkastella irrallisina yksittäisinä tekoina, vaan osana laajempaa kulttuurista ja yhteisöllistä dynamiikkaa, jossa normit ja valtahierarkiat kietoutuvat yhteen.

Tässä postdoc-tutkimuksessa tarkastelen, miten epäasiallista käytöstä voidaan ennaltaehkäistä ja muusikoiden työ- ja opiskeluhyvinvointia vahvistaa musiikin korkeakoulutuksessa. Tutkimus keskittyy pedagogisiin käytäntöihin, jotka tukevat opiskelijoiden kykyä säädellä tunteita, tunnistaa ja ilmaista rajoja sekä toimia toisia kunnioittavassa vuorovaikutuksessa. Näitä valmiuksia jäsennetään sosioemotionaalisten taitojen sekä suostumuskasvatuksen viitekehysten kautta, ja tutkimuksessa niitä kutsutaan muusikon turvataidoiksi. Lähtökohtana on, että tällaisia taitoja tuetaan instrumentti- ja lauluopinnoissa jo osittain implisiittisesti, mutta niiden ennaltaehkäisevää merkitystä ei ole vielä systemaattisesti tunnistettu tai sanoitettu. Tutkimuksen tavoitteena on jäsentää, miten näitä pedagogisia käytäntöjä voidaan tunnistaa ja kehittää osana musiikin korkeakoulupedagogiikkaa siten, että ne tukevat turvallisempaa ja eettisesti kestäväää toimintakulttuuria musiikkialalla.

Tutkimus vastaa feministisen ja kriittisen musiikintutkimuksen (esim. Bull 2019; Brüstle et al. 2024; Ramstedt 2024) esiin nostamaan tarpeeseen kehittää rakentavia pedagogisia ratkaisuja tuomalla ongelmalähtöisen tarkastelun rinnalle Sedgwickin (2003) reparatiivisen lukutavan. Tällöin pedagogisia käytäntöjä tarkastellaan paitsi riskien paljastamisen myös korjaavien ja myönteisiä mahdollisuuksia avaavien näkökulmien kautta.

Tutkimus laajentaa ennaltaehkäisyn näkökulmaa instituutioiden vastuuseen ja toimintakulttuurien merkitykseen. Tarkastelen erityisesti sitä, miten yhteisön normit ja käytännöt muovaavat nuorten seksuaalista toimijuutta. Irlannissa toteutetun Active* Consent -ohjelman kaltaiset aloitteet osoittavat, että suostumuskasvatus ja sosioemotionaaliset oppimistaidot voidaan integroida osaksi korkeakoulutusta. Reflektiivistä ja vastuullista (seksuaalista) toimijuutta tukemalla oppilaitokset voivat vahvistaa muusikoiden valmiuksia toimia ja navigoida turvallisemmin myös riskialttiissa kulttuurisissa toimintaympäristöissä.

Sini Mononen: Ystävällisyydestä: Vimma-yhtye ja populaarimusikkous prefiguratiivisena aktivisminä Helsingin yliopisto

Prefiguratiivisuus tarkoittaa kulttuuria, jossa ihminen pyrkii olemaan itse se muutos, jonka hän toivoisi maailmassa tapahtuvan. Prefiguratiivinen aktivismi on luonteeltaan kollektiiviseen hyvinvointiin ja emotionaalisesti kestäväan kulttuurin rakentamiseen keskittyvää. (Dixon 2014.) Aikaisempi tutkimus on kuvannut Elokapiinaa prefiguratiiviseksi liikkeeksi, jossa aktivismin etiikkaan kuuluu ajatus ystävällisyydestä sekä kollektiivisesta huolenpidosta (Jokela, Kettunen & Luhtakallio 2024). Elokapiinassa noudatetaan myös niin sanottua uusiutuvan kulttuurin periaatetta, joka tarkoittaa ihmisten huolehtimisesta planeetasta huolehtimisen lisäksi (Westwell & Bunting

2020). Toisaalta aikaisempi tutkimus on kuvannut, kuinka moni epäröi osallistua Elokapinaan aktivismiin liitettyjen negatiivisten mielikuvien vuoksi. Ongelmat mobilisoinnissa heijastuvat edelleen aktioiden aikajänteeseen ja vaikuttavuuteen. (Jokela, Kettunen & Luhtakallio 2024.) Käsittelen tässä esitelmässä sitä, kuinka prefiguratiivinen kulttuuri vaikuttaa Elokapinassa toimivien populaarimuusikkojen aktivismiin. Keskityn erityisesti Vimma-yhtyeeseen sekä siihen, kuinka Vimman muusikot korostavat omassa toiminnassaan ystävällisen aktivismin periaatetta. Huomioin, kuinka prefiguratiivisen ystävällisyyden ihanne vaikuttaa siihen, kuinka yhtyeen muusikot käsittävät oman roolinsa Elokapinassa. Samalla tuon esiin, kuinka Vimma-yhtyeen jäsenet vaikuttavat olevan tietoisia aktivismiin liitetystä ongelmista ja kuinka he pyrkivät vastaamaan niihin omalla toiminnallaan. Tutkimus on toteutettu etnografian menetelmin: olen haastatellut Vimma-yhtyeen jäseniä kesällä 2025 ja havainnoinut Elokapinaa syksystä 2021 lähtien. Esitelmä pohjautuu käynnissä olevaan tutkimusprojektiin Muutoksen äänet: musiikki kansalaistoiminnan välineenä suomalaisessa ilmastoliikkeessä 2000-luvulla (Suomen Akatemia, 9/2024–8/2028).

Kaisu Tanskanen: Esiintymisjännityksen vaikutukset yleisön laadunarviointiin Jyväskylän yliopisto

Esiintymisjännitys on muusikoiden keskuudessa yleisesti koettu ilmiö, johon liittyy sekä kognitiivisia, behavioraalisia että fysiologisia oireita. Esiintymistilanteessa jännitys voi heikentää muusikon teknistä suoriutumista sekä ilmaisukykyä. Musiikin esittäminen on vahvasti vuorovaikutteinen ilmaisumuoto, joka vaatii toteutuakseen sekä esittäjän että yleisön. Vaikka esiintymisjännityksen vaikutuksia on tarkasteltu laajasti muusikon näkökulmasta, sen merkitys yleisön käsityksille esityksen laadusta on jäänyt vähälle huomiolle. Tutkimusvajeen täydentämiseksi artikkelissa tarkastellaan yleisön käsityksiä esiintymisjännityksestä. Hypoteesina on, että esiintymisjännitys vaikuttaa yleisön arvioihin moniaistillisten vihjeiden välityksellä erityisesti visuaalisesti havaittavien jännitysoireiden kautta.

Artikkelissa asetetaan kolme tutkimuskysymystä: (1) millainen yhteys esiintymisjännityksellä on koettuun esityksen laatuun, (2) miten visuaalisesti havaittavat jännitysoireet vaikuttavat yleisön laatuarvioihin ja (3) miten esiintymisjännitys vaikuttaa laadunarviointeihin silloin, kun arvio perustuu auditiiviseen informaatioon. Integroivaa kirjallisuuskatsausta hyödyntäen tutkimus kokoaan yhteen 16 empiirisen artikkelin tulokset muusikoiden esiintymisjännityksen ja yleisön arvioiden välisestä suhteesta. Kehollisen kognition viitekehykseen nojaten katsaus korostaa kehollisen kommunikaation merkitystä musiikin esittämisessä ja havaitsemisessa.

Tulokset osoittavat, että esiintymisjännitys voi vaikuttaa esityksen laatuun joko edistävästi tai heikentävästi. Korkeammat jännitystasot ovat usein yhteydessä heikompiin laatuarvioihin. Erityisesti jännitykseen liittyvät keholliset vihjeet vaikuttavat merkittävästi koettuun esityksen laatuun. Tutkimustulokset korostavat tarvetta jatkotutkimukselle, joka kartoittaa esiintymisjännityksen kehollisia ja kommunikatiivisia ulottuvuuksia. Samalla tulokset osoittavat, että esiintymistilanne rakentuu vuorovaikutteisena ja jaettuna kokemuksena, jossa esiintyjän ja yleisön välinen moniaistillinen vuorovaikutus muovaa merkittävästi kokemuksia esityksestä.

Video Poster: Prominent Sounds Heard in Six European Villages

Meri Kytö, Anne Tarvainen & Kaj Ahlsved

University of Turku & University of Eastern Finland

Prominent Sounds Heard is a listening and data-collection/fieldwork method developed by Canadian and Finnish soundscape researchers. The basic idea is that the researcher chooses a location, and, as accurately as possible, writes down all the sounds heard during 30 minutes. The method is based on one of the most central tasks of culturally oriented soundscape research: verbalizing and representing sensory impressions. The notes can provide a thick (subjective) description of how a place can be experienced, and as empirical material, also support other fieldwork methods, e.g., interviews.

These Prominent Sounds Heard sessions were conducted as a part of the longitudinal soundscape project SOMECO's fieldwork in six European villages in spring 2025. Researchers then revisited the villages from the Five Village Soundscape (1975) and Acoustic Environments in Change projects (2000): Skruv (Sweden), Bissingen (Germany), Cembra (Italy), Lesconil (France), Dollar (Scotland), and Nauvo (Finland). The individual researchers carefully selected locations within each village to capture unique aspects of the village's soundscapes.

In general, Prominent Sound Heard sessions are not necessarily recorded, but in the SOMECO-project, recordings were made for documentational purposes and to develop the method further to include discussions on non-human listening, as the microphone and human ear operate differently. The visual representations are inspired by the photographic collages of visual artist David Hockney.

Credits

Listening, recordings, photos, descriptions: Kaj Ahlsved (Skruv, Cembra), Anne Tarvainen (Bissingen, Dollar) & Meri Kytö (Lesconil, Nauvo) @SOMECO-project

Video collage: Anne Tarvainen

Sessiot B / Sessions B

Paneeli: Sähkökitara, hyvää tahtoa ja kavereita – suomirockin kehystäminen yhteisölliseksi menneisyydeksi

Puheenjohtaja: Kaarina Kilpiö

Kaarina Kilpiö: Suomirock liiketoimintakonseptin perustana
Taideyliopiston Sibelius-Akatemia

Janne Mäkelä: Yleisradion ja suomirockin salainen romanssi
Turun yliopisto

Suomalaisten yhtyeiden soittama paikallinen rockmusiikki tunnetaan yleisnimikkeellä suomirock. Nimikkeen alle sisällytetään välillä suvaitsevammin myös englanniksi (muttei juurikaan ruotsiksi) laulettua, instrumentaalista, popahtavaa, joskus jopa syntetisaattorein luotua musiikkia. Puritaanisin pääty lukee suomirockiksi vain sähkökitaravetoisen, suomeksi laulettun ns. perusrockin. Kokonaisuutena ilmiö onkin hankalasti rajattavissa, mikä lienee syynä musiikintutkimuksen hiukan välttelevänä pysyneeseen suomirock-suhteeseen. Toisin on laita osatekijöiden, kuten artisti-imagon ja erityisesti lyriikoiden osalta: viimeksi mainitut ovat aivan yleistä oppinnäyteaineistoa esimerkiksi uskonto- ja kirjallisuustieteissä.

Pian julkaistavaan artikkelikokoelmaan pohjaavan sessiomme tarkoitus on lähestyä analyttisesti yhtä puolta suomirock-ilmiossä: sen kulttuurisen merkityksen käyttöä ja esittelyä jaetun kokemuksen ja kollektiivisen muistin rakentamisessa ja hyödyntämisessä. Näkökulmina ovat kolmen eri tahon lähestymistavat suomirockin ilmiönä ja kohdeyleisöään yhdistävänä kulttuurisena kokonaisuutena.

Yleisradion ja suomirockin suhde oli etenkin alkuun vaikea: vielä 1980-luvun vaihteessa ne kyräilivät mutta osin myös pelastivat toisiaan. Suomirock oli voimaannuttava kulttuurivipu, jolla mediajätin jämähtänyt palveluovi kammettiin auki. Suhteeseen alkoi hiipiä musiikkiperintömaisia piirteitä siinä vaiheessa, kun suomirockin paikallisuudet alettiin Yleisradiossa ymmärtää kansallisena voimavarana.

Maantieteellisesti kiinnittyneistä suomirock-ilmioistä tunnetuin ja kestävin on Tampereelta ja lähiseudulta ponnistaneiden yhtyeiden 'manserock', jota esittelevä näyttely jatkaa Museokeskus Vapriikissa kuluvan vuoden loppuun saakka. Pitkään haaveiltu ja suunniteltu näyttely esittelee paikallisen ekosysteemin, jossa kaikki osat loksahdivat sopivasti yhtä aikaa kohdilleen. Syntyi paikallinen ilmiö, joka suosionsa huipulla oli lähes synonyymi suomirockille.

Voittoa tavoitteleva yritystoiminta on sekin pyrkinyt valjastamaan ilmiön vetovoimaisuuden. Varsinaisen musiikkielinkeinon ohella suomirockin kulttuuriset merkitykset on nivottu kaupallisen radiotoiminnan ja ravintolayrittämisen liiketoimintakonsepteihin.

Kolmella näkökulmallaan ja lopun yhteisellä diskussiolla sessio kohdistaa tutkivan katseen suomirockin menneisyysrepresentaatioihin. Kuinka lähellä on esimerkiksi suomirockin kirjaaminen suomalaisen Elävän perinnön luetteloon toisen kotoutetun musiikkikulttuurin, suomalaisen tangon tavoin?

Panel: Sonic Mediations and Ecocritical Listening

Chair: Heikki Uimonen

Heikki Uimonen: Mediated Sounds

University of Eastern Finland

Anne Tarvainen: Situational Sounds

University of Eastern Finland

Kaj Ahlsved: Ecocritical Listening

University of Eastern Finland

Meri Kytö: Rhythm Analysis

University of Turku

The research project SOMECO - Sonic Mediations and Ecocritical Listening (2024–2027) aims to generate new knowledge about the interaction between place, sound and listening. It examines changes of the sonic environments in six European villages, how these changes are experienced locally, and how the locals describe and make sense of their experiences. This longitudinal research rooted in the anthropology of sound and ethnomusicology, studies the material, economic, technological, legal and cultural factors that are transforming the sonic environment. Particular attention is paid to local manifestations of global changes and the impact of digitalisation and various forms of media content on the daily lives of the locals. In this panel, members of the research group will present the ethnographic fieldwork they

conducted in spring 2025, the data they collected during that work, and their ongoing analysis of that data. The panel will also discuss the refinement of the quantitative, qualitative and ethnographic methods used in the research, such as interviews, observations and listening walks, during the fieldwork period. The SOMECO research team will also be sharing their insights on the process of collecting such a substantial volume of data. The project is contextualised within the framework of previous studies from 1975 and 2000.

The panel is structured around the four research strands of the SOMECO study: Situated Sounds, Ecocritical Listening, Sonic Mediations, and Rhythm Analysis. These sections examine the situational and relational nature of experienced soundscapes; explore the manifestations of climate change and ecocritical thinking in discourses related to the sonic environment; generate knowledge about the various manifestations and contexts of mediated sounds, including music, and analyse different types of acoustic rhythms observed in the research sites.

The primary, though not the only, theoretical framework for this study is acoustemology. It concerns essential sensory-mediated modes of knowing – particularly those based on listening – as well as philosophical and anthropological questions regarding how people encounter and understand their world. Attention is also paid to individuals and their personal preferences, different ways of listening, as well as associations and meanings in relation to environmental sounds and music, and other factors upon which their personal acoustemology – or soundscape competence – is built.

Näkökulmia soivaan kulttuuriperintöön

Puheenjohtaja: Sakari Ylivuori

Elina Niiranen: Armas Otto Väisänen, karjalaiset muusikot ja musiikkifolklorismi
Itä-Suomen yliopisto

Esitelmäni kohdistuu musiikintutkija ja kulttuurivaikuttaja Armas Otto Väisänen (1890–1969) karjalaisen kansanmusiikin promotointiin, joka liittyi hänen toimintaansa Kalevalaseuran työntekijänä. Kalevalaseurassa hän toimi vuodesta 1919 vuoteen 1962 saakka. Väisänen rooli Kalevalaseurassa muuttui toimistonhoitajasta sihteeriksi ja myöhemmin seuran puheenjohtajaksi. Kalevalaseurassa työskennellessään hän osallistui esiintyjien hankintaan ja ohjelmakokonaisuuksien suunnitteluun esimerkiksi Kansanvalistusseuran järjestämille laulujuhille. Kysyn, miten musiikkifolklorismi heijastui Väisänen toiminnassa ja miten sen toteuttaminen oli ristiriidassa hänen tutkijan positionsa kanssa- vai oliko tällaista ristiriitaa olemassa? Hahmottelen Väisänen toimintaa sekä kansanmusiikin kuvailemisen mutta myös ohjailun perspektiiveistä (ks. Kurkela 1989).

A.O. Väisänen oli merkittävä suomalainen musiikin tutkija ja Helsingin yliopiston musiikkitieteen professori 1955–1959. Hän oli myös muusikko, radiotoimittaja, musiikkipromoottori ja musiikkioppilaitoksen rehtori sekä Helsingin yliopiston kansanmusiikintutkimuksen dosentti vuosina 1940–1956. Elämäntyönsä pisimmän työrupeaman hän teki Kalevalaseurassa. Hänen elämäntyöhönsä kuului myös työskentely Kansankonservatorion johtajana vuosina 1925–1957.

Aiemmin Väisästä on tarkasteltu etenkin kansanmusiikin tutkijana. Karjalaiseen musiikkiin Väisänen tutustui vuodesta 1915 lähtien. Hän teki useita Vienen Karjalaan, Suomen Itä-Karjalaan ja Aunuksen Karjalaan suuntautuneita kenttätutkimusmatkoja. Väisänen julkaisi noin kolmesataa

artikkeliä, joista suurin osa oli yleistajuisia lyhyitä katsauksia. Karjalaisten muusikoiden parissa hänen työnsä jatkui 1960-luvulle saakka.

Heidi Henriikka Mäkelä & Outi Valo: Kansanmusiikin käsite 2020-luvun Suomessa: Kulttuuriperintökäsitykset, politiikka ja visiot

Suomalaisen Kirjallisuuden Seura / Taideyliopiston Sibelius-Akatemia & Kansanmusiikki-instituutti / Taideyliopiston Sibelius-Akatemia

Esitelmässämme tarkastelemme kyselyaineiston valossa, mitä merkityksiä kansanmusiikille annetaan 2020-luvun Suomessa ja millaisia kulttuuriperintökäsityksiä, poliittisia eli valtaan liittyvien kamppailujen näkökulmia ja tulevaisuusvisioita nämä merkitykset heijastavat. Esitelmä perustuu Kansanmusiikki-instituutin arkistoon tammikuussa 2026 tallennettuun verkkokyselyyn kansanmusiikin ammattilaisille, harrastajille että muille verkostoille. Esitelmässä pohditaan, mitä kansanmusiikin käsite tarkoittaa ihmisille juuri nyt ja millaisiin yhteiskunnallisiin keskusteluihin nämä merkitykset liittyvät.

Tutkimuksemme teoreettinen kehys rakentuu paitsi suomalaisiin kansanmusiikkeihin liitettyjen perinne- ja kulttuuriperintökäsitysten aiemmasta tutkimuksesta (esim. Ala-Könni 1961; Blomster ja Mikkola 2017; Haapoja 2017; Haavio 1948; Hill 2009; Laitinen 1991; Saha 1998; Timonen ja Kastinen 2023; Valo 2022; Valo ja Mäkelä 2025; Väisänen 1990) ja näiden asettamisesta historiallisten muutosten ja kehityskulkujen janalle, myös uudemmassa aineettoman kulttuuriperinnön tutkimuksesta. Jälkimmäisenä mainitussa on pohdittu esimerkiksi sitä, miten menneisyyttä ja kulttuuriperintöä on aiemmin pyritty suojelemaan ja konservoimaan, mutta nyt se on alkanut muuttua resurssiksi, jonka toivotaan suojelevan ihmisiä (Bortolotto 2025). Keräämämme aineiston valossa tarkastelemmekin, missä määrin suomalaisen kansanmusiikin kentällä on nähtävissä käsitteellisiä kehityskulkuja, joissa aiemmat nationalistisesti painottuneet kansanmusiikkikäsitykset limittyvät tai jopa korvautuvat ajatuksella kansanmusiikista ”pelastavana” menneisyysresurssina, jonka avulla luodaan kulttuurisesti kestävämpiä ja dynaamisempia tulevaisuuksia (ks. myös Timonen ja Westerlund 2025).

Simo Mikkonen: Solidaarisuutta yli ideologisten rajojen: Suomalais-virolaiset kapellimestarisuhteet 1965-85

Itä-Suomen yliopisto

Esitys pureutuu Suomen ja Viron välisiin klassisen musiikin verkostoihin ja niiden rakentumiseen kapellimestarien kautta kahtena perestroikaa edeltäneenä vuosikymmenenä. Vuoden 1985 jälkeen Suomen ja Viron väliset yhteydet kasvoivat räjähdysmäisesti, mutta eivät syntyneet tyhjästä, vaan niitä oli pohjustettu Helsingin ja Tallinnan välisen lauttayhteyden käynnistymisestä vuodesta 1965 alkaen.

Vaikka Viro oli osa Neuvostoliittoa, Suomessa virolaisiin suhtauduttiin eri tavoin kuin muihin neuvostoliittolaisiin. Erityisesti Neeme Järven ja Eri Klasin, mutta myös esimerkiksi Andres Mustosen uralla Suomella oli aivan erityinen rooli. Kulttuurivaihdossa suosittiin moskovalaisia taiteilijoita ja muualta Neuvostoliitosta oli huomattavasti vaikeampi päästä ulkomaille. Järvi ja Klas onnistuivat kumpikin uhmaamaan tätä sääntöä. Kumpikin onnistui rikkomaan myös toista perussääntöä: he johtivat Suomessa paljon nimenomaan virolaista musiikkia, esimerkiksi Arvo Pärtiä.

Neeme Järvi vieraili kapellimestarina Suomessa vuodesta 1965 ja Eri Klas vuodesta 1967 lähtien. Erityisen merkittäväksi kummankin Suomen verkostojen osalta muodostui Estonia-teatterin ensimmäinen Suomen vierailu vuonna 1967. Tapahtumasta muodostui virolaisuutta korostanut kansanjuhla, jonka yhteydessä sekä Klas että Järvi saivat positiivista julkisuutta. Tämän jälkeen kumpikin pääsi vierailemaan Suomessa välillä tiiviistikin, vaikka vierailujen toteuttaminen oli työlästä neuvostoviranomaisten rajoittaessa vierailuiden määrää monin eri tavoin. Tästä huolimatta kumpikin onnistui kansainvälisten yhteyksien rakentamisessa jo neuvostoaikana. Suomen yhteyksillä näyttäisi olleen kummankin uralla merkittävä rooli. Erityisesti suomalaiset kapellimestarit kuten Jorma Panula, auttoivat kumpaakin näiden kansainvälisellä uralla eteenpäin.

Ylirajainen yhteisöllisyys

Puheenjohtaja: Anna Ramstedt, Helsingin yliopisto

Kimi Kärki: Laulaja-lauluntekijä Anna Järvinen kansakuntien välitilassa
Taideyliopiston Sibelius-Akatemia

Tarkastelen ruotsinsuomalaisen laulajan ja lauluntekijän Anna Järvisen (s. 1970) musiikillista toimijuutta erityisesti kahden maan ja kahden kielellisen kulttuurin välisessä tilassa. Analysoin, kuinka Järvinen on rakentanut taiteilijakuvaansa ja julkista habitustaan osana Suomen ja Ruotsin kulttuurisia, sosiaalisia ja poliittisia representaatioita. Järvinen, joka on syntynyt Suomessa ja asuu Ruotsissa, valittiin vuoden ruotsinsuomalaiseksi vuonna 2016, ja hänen tuotantonsa tarjoaa poikkeuksellisen hedelmällisen näkökulman transnationaalisen identiteetin rekentumisen tarkasteluun.

Kiinnostukseni kohdistuu erityisesti Järvisen äänen ja kielen omaelämäkerralliseen limittymiseen hänen albumeissaan, konserttiesiintymisissään ja taiteellisissa yhteistyöprojekteissaan. Ennen soolouraansa hän toimi Granada-yhtyeen laulajana (1998–2004), ja hänen soolodebyyttinsä *Jag fick feeling* ilmestyi vuonna 2007.

Järvisen kaksikielinen musiikillinen toimijuus on keskiössä hänen toisiksi viimeisimmällä albumillaan *Lila/Liila* (EAN, 2022). Albumi kytkeytyy löyhästi Järvisen omaelämäkerralliseen romaaniin *Dröm natten till idag* (suom. *Uni viime yönä*, 2021). Järvisen toinen, edelleen omaelämäkerrallinen romaani *Arvaamaton* (Otrygg) julkaistiin 2025.

Esitelmäni teoreettisina ja metodologisina painotuksina ovat (1) kahden maan välitilan ja siihen liittyvän kuulumisen ja kuulumattomuuden kokemuksen narratiiviset rakenteet, (2) kokeilevan kaksikielisyyden estetiikat ja niiden affektiiviset ulottuvuudet, (3) kielen ja äänen multimodaalinen vuorovaikutus musiikillisessa esityksessä sekä (4) tähtikulttuurin tarkastelu tutkimuksellisenä objektina. Näiden elementtien yhdistelmä avaa uusia epistemologisia näkökulmia pirstoutuneen, tilallisesti ja kulttuurisesti jakautuneen identiteetin tutkimukseen sekä viime kädessä ruotsalaisuuteen ja suomalaisuuteen.

Elina Seye: Finding a Family in/through West African Dance (in Finnish)

University of Helsinki

In my research on the communities practicing West African music and dance traditions in Finland, several active Finnish participants referred in interviews and conversations to a shared identity and a family-like sense of community among dancers. In addition to finding a type of dance that they continued to enjoy after years or even decades, they had clearly found a group of people that they felt connected with. Many of them have also traveled to West Africa, and the experiences related to these travels are likely to contribute to the sense of connection with others, even if the travels have happened independently from the others. This paper presentation analyzes the ways my interlocutors expressed their sense of belonging to the community practicing West African dances in Finland. It discusses how the practice of an apparently distant dance style can contribute to a sense of belonging and how the dancers navigate the global power dynamics that inevitably affect the relationships between people and cultural practices from (West) Africa and (Northern) Europe.

Elina Hytönen-Ng: Äänen luoma ylirajainen yhteisöllisyys

Itä-Suomen yliopisto

Äänimaisema edustaa yhtä soivaa kokonaisuutta, jonka ihminen havaitsee ympärillään. Tarkastelemalla eri tasojen ja toimijoiden osallisuutta äänimaisemassa voimme saada laajempaa kuvaa niin yksilöiden että ryhmien tavoista rakentaa yhteyttä ja merkityksiä ympäristössään. Soiva yhteisöllisyys ajatusta hyväksi käyttäen esittelen paperissa yksittäisen luontokohteen Heinävedellä Pohjois-Karjalassa. Tämä yksittäinen kohde, ison lohkareen kyljessä sijaitseva tafoni, on ollut perimätiedon mukaan aikoinaan tietäjän käytössä osana parannusrituaaleja. Paikkaan liittyy vielä nykypäivänä erilaisia henkisiä ja /tai uskonnollisia merkityksiä. Historiallisten linkkien lisäksi kohteeseen liittyy myös ei-inhimillisiä toimijoita, jotka lisäävät paikan merkityksellisyyttä. Tarkastelen paperissani sitä, miten ajan ja inhimillisyyden ylittävä äänee ja paikkaan kiinnittyvä kokemuksellisuus muodostaa ylirajaista yhteisöllisyyttä. Tämän lisäksi pohdin kohteen pidempiaikaista ja kestäväää käyttöä, jonka herkkä luontokohde kestäisi, tai miten alueen metsän avohakkuu vaikuttaa vierailijan kokemukseen? Voiko hakatusta kohteesta löytää uusia merkityksiä?

Sessiot C / Sessions C

Trauma and Cultural Politics

Chair: Inka-Maria Nyman, Åbo Akademi

Susanna Välimäki: Music and Genocide

University of Helsinki

In this paper, I outline the relationship between music and genocide by presenting research topics and trends in music and genocide studies. The research objects in this study area are divided into three overlapping categories: musical repertoires, musicians, and musical activities. Besides, the research can focus on victims and survivors, or perpetrators, illuminating the complex roles music

has amidst extreme instances of violence.

(1) Musical works that address a genocide have been written in prisons, concentration camps, and other violent environments, as well as in post-genocide societies as sonic testimonies, memorials, trauma narratives, and resolution projects. Moreover, musical pieces have been composed for the use of perpetrators to dehumanize the target group. (2) The experiences and fates of musician victims and survivors illuminate the psychological and social functions of music in genocide settings. Yet, musicians have also worked on the side of the perpetrators, which has, for instance, prompted legal research. (3) Musical activities can be utilized by genocidal machinery as a tool of torture and humiliation. On the other hand, musical practice can serve as a form of resistance, healing, and peacebuilding.

The existing studies raise various specific questions, such as the ethics of musical representation; the restoration of lost or broken musical cultures; music as propaganda and activism; and the role of musicology in genocide and genocide studies. My paper is based on a Chapter “Genocide and Music”, which I recently wrote to the collected volume entitled *Routledge Handbook of Genocide Studies*, edited by Jeffrey Bachman & John Cox (London: Routledge, forthcoming).

Emmi Keski-Nikkola: Music as Nationalist Weapon in the 1930's: Community, Conformity, and Songs of the Patriotic People's Movement (IKL)
University of Helsinki

The Patriotic People's Movement (IKL) was a Finnish far-right and fascist political party that operated from 1932 to 1944. Music played a central role in the movement, supporting both social cohesion (the sense of community) and ideological dissemination. The movement organized a wide range of musical activities, including a choir, an orchestra, a songbook, composition competitions, and communal singing. This music accompanied festivities, public speeches, and political gatherings, also providing a participatory dimension for the participants. Music was deliberately harnessed to promote far-right and nationalist ideology, particularly through so-called battle songs ("taistelulaulut"). Conformity was an essential part of the movement's political united front against "the Eastern enemy." Despite the extensive and organized nature of the movement's musical practices, they remain little studied. This presentation examines the IKL's musical activities as tools for community-building and conformity, used to promote nationalist ideology and oppose "the Eastern enemy." The study of the Patriotic People's Movement's music forms a part of my dissertation on Finnish extreme right music from the 1930s to the 2020s.

Mila Thoors: Klingande gemenskap bortom liturgin: Orgelmusik i Sovjetunionen
Uniarts Helsinki's Sibelius Academy

Orgelns historia i Ryssland och senare i Sovjetunionen skiljer sig avsevärt från den västeuropeiska kyrkomusikaliska traditionen. I avsaknad av en etablerad koppling till den ortodoxa liturgin utvecklades orgeln i stället som ett sekulärt konsertinstrument, nära knutet till statliga utbildningsinstitutioner och konserthus. Denna presentation undersöker hur orgeln fungerade som bärare av klingande gemenskap i en ideologiskt reglerad kulturpolitisk kontext, där musikaliska traditioner utvecklades i sin egen riktning och takt. Med utgångspunkt i mitt pågående doktorandprojekt vid Sibeliusakademien, *Dolda orgelskatter: Orgelmusik från Sovjetunionen – tonsättare, skolor, traditioner och influenser*, diskuteras arkivmaterial, repertoarval och

institutionella nätverk mellan tonsättare, organister och statliga kulturorgan. Särskild uppmärksamhet ägnas åt hur nya former av gemenskap uppstod kring orgeln och lockade den sovjetiska publiken inte enbart genom musiken, utan även genom instrumentets konstruktion samt dess fysiska och akustiska egenskaper. Presentationen kombinerar historisk musikvetenskap med konstnärlig forskning och reflekterar över hur dessa klingande gemenskaper kan aktualiseras i nutida framföranden av sovjetisk orgelrepertoar. Genom att betrakta orgeln som ett sekulärt och ideologiskt omförhandlat instrument bidrar studien till en fördjupad förståelse av östeuropeisk musikhistoria och orgelns utveckling i denna del av världen.

Joevan de Mattos Caitano: From Peripheral Curiosity to Transnational Community: Finnish Engagement with the Darmstadt Summer Courses (1955–1990s)

Universität Paderborn

This paper examines how the Darmstadt Summer Courses for New Music functioned as a transnational space of community-building for Finnish musicians, critics, and institutions from the mid-1950s to the late twentieth century. Drawing on extensive archival research at the Internationales Musikinstitut Darmstadt (IMD), the study traces a historical trajectory from early individual mediation to institutionalized networks of exchange. In the formative phase (1955–1958), access to Darmstadt relied on personal initiative, correspondence, and journalistic mediation, particularly through figures active in criticism, performance, and cultural brokerage. By the 1960s, this engagement evolved into a more stable infrastructure involving broadcasting institutions, libraries, music information centers, and scholarly platforms, through which Darmstadt entered Finnish musical discourse as a normative reference for contemporary music. The paper further outlines a later shift in the 1980s and 1990s, when Finnish composers and performers participated in Darmstadt as members of an already established international community rather than peripheral observers. In this period, Darmstadt functioned less as a site of initiation and more as a forum for aesthetic negotiation, selective affiliation, and critical distance. By framing Darmstadt as a “sounding community” sustained through mediation, discourse, and institutions, the paper contributes to broader discussions on how musical modernism created transnational communities beyond national borders.

Panel: Free your mind, Make your music: Multimethodological Discussion About Improvisation

Chair: Mari Tervaniemi

Mari Tervaniemi: Why a Music Psychologist and Brain Researcher Is Keen on Studying Improvisation

University of Helsinki

Elina Hytönen-Ng: How Do Musicians Reflect Their Improvisational Performances

University of Eastern Finland

Cesc Bayle: What Kind of Pedagogical Frameworks There Are Available for Improvisation

University of Helsinki

Marc Thompson: How Do Music Education Students Reflect the Status of Creativity and Improvisation in Their Work

University of Jyväskylä

Music has survived for thousands of years in human history as a joint creative activity - it is enjoyed by performers and listeners alike. Among creative practices, improvisation offers a means in collective and organic music making that supports synchrony and community building between musicians and between musicians and the audience. This is why we believe that improvisation is central for musicians' development and strengthens social bonds in any genre. Our aim is to investigate the impact of improvisation in music-learning implementing a multimethodological and multidisciplinary project.

This project, currently under development, takes place in the context of an improvisation workshop implemented in an iterative manner; Data collection is repeated after music students have reflected their notions of study methods and performances learnt during the workshop. To develop a holistic understanding of the role of improvisation in student's development and experience, we combine biosignal measurement and optical motion capture with interviews.

As the main academic outcome, we wish that the project will illuminate those psychological and neural processes which underlie a musical performance with creative and improvisational elements, bridging physiological measurements with qualitative methods. Artistically and pedagogically, our endeavor will hopefully provide insights that may contribute to advance creativity in music education, which is essential for engaging in musical activities at an individual and collective level.

In the panel discussion, based on the framework of our project, we will elaborate the following aspects of improvisation relevant to music performance studies:

How do musicians reflect their improvisational performances (Docent Elina Hytönen-Ng); What kind of pedagogical frameworks there are available for improvisation (Doctoral researcher Cesc Bayle); How do music education students reflect the status of creativity and improvisation in their work (Senior Researcher Dr. Marc R. Thompson); Why a music psychologist and brain researcher is keen on studying improvisation (Research director Mari Tervaniemi).

Paneeli: Suomalaismuusikot Hitlerin Saksassa

Puheenjohtaja: Juha Torvinen

Juha Torvinen: Suomalaismuusikot ja Kolmannen valtakunnan propaganda
Helsingin yliopisto

Nuppu Koivisto-Kaasik: Suomalaisia pianistinaisia Hitlerin Saksassa
Helsingin yliopisto

Margit Rahkonen: Suomalais-Saksalainen Seura ja musiikillinen kulttuurivaihto
Taideyliopiston Sibelius-Akatemia

Johanna Talasniemi: Aulikki Rautawaaran esiintymiset miehityssä Norjassa 1942
Helsingin yliopisto

This is one of two sessions based on the Finnish Musicians in the Third Reich research project (2025–2029; funded by the Kone Foundation). The researchers involved in the project are Juha Torvinen (project director), Nuppu Koivisto-Kaasik, Johanna Talasniemi, Susanna Waldén-Antikainen, Anne Kauppala and Margit Rahkonen.

Although dozens of Finnish musicians were active in the Third Reich, little research has been conducted on them. The research project aims to: 1) identify Finnish musicians in Hitler's Germany; 2) study their networks; 3) examine their motives; and 4) analyse their relationship to National

Socialist cultural and propaganda practices. Additionally, it considers how the German period manifested itself in the musicians' lives after the war.

In his presentation, Juha Torvinen will outline the project's objectives. He will also introduce his future sub-study on the role of Finnish musicians in Third Reich propaganda, with a particular focus on their contribution to the Deutsche Europasender radio station. He will consider how Finnish musicians maintained a positive image of Germany in Finland in order to be granted work and study opportunities in Hitler's Germany.

Nuppu Koivisto-Kaasik will provide a preliminary overview of her sub-project on women pianists within the 'Finnish Musicians in the Third Reich' project. Who were these women, and why did they travel to Germany? The presentation will focus on pianists who were active in Stuttgart and southwestern Germany. Two case studies will be examined: Dagmar Wahl-Benzinger (1882–1942) and Martha Wasastjerna (1900–1971).

Margit Rahkonen examines the role of the Finnish-German Society (Suomalais-Saksalainen Seura), which was founded in 1918, in facilitating musical exchanges between Finland and Germany during Hitler's reign. Although the Society aimed to promote cultural relations, it became increasingly political in the 1930s. Did this have an impact on the musical exchanges in which the Society was involved? What was the extent of this exchange, and which individuals and organisations played a key role in initiating, arranging and potentially controlling it? The research is still in the early stages of gathering information that might answer the questions arising from the available material.

Johanna Talasniemi will examine the career of the soprano Aulikki Rautawaara (1906–1990), who performed in northern Norway and Finland in October 1942. This tour was organised by the German occupation administration in Norway and hosted by Reichskommissar Josef Terboven. Using archival materials, Talasniemi will examine how the tour was planned and carried out, and who was involved.

Laulavat yhteisöt

Puheenjohtaja: Kaj Ahlsved, Itä-Suomen yliopisto

Sakari Ylivuori: Historiankirjoitus mieskuorojen identiteetin muodostajana

Kun kerromme historiastamme, emme koskaan kerro vain historiastamme. Tapa, jolla rakennamme menneisyyden tapahtumista koherentin narratiivin, kertoo siitä, miten näemme itsemme ja miten haluamme toisten itsemme näkevän. Erityisen kiinnostavasti tämä tulee esiin siinä tarkoitushakuisuudessa, jolla Helsingin yliopiston ylioppilaskunnan mieskuorot, Akademiska Sångföreningen ja Ylioppilaskunnan Laulajat, ovat historiikkinsa kirjoittaneet. Akademiska Sångföreningen haluaa olla ”suomalaisen musiikin isän” vuonna 1838 perustama kuoro, kun taas ylioppilaskunnan Laulajat on valinnut perustamisvuodekseen 1883, mitä kautta ensimmäiseksi johtajaksi on saatu suomalaisuusmies P. J. Hannikainen.

Esitelmässäni analysoin kriittisesti yllämainittujen kuorojen historiankirjoitusta. Keskityn erityisesti lukukauden 1875–1876 dramaattisiin tapahtumiin ja siihen, miten ne on kuorojen omissa historiikeissa onnistuttu häivyttämään. Tapahtumien häivyttäminen toimii erinomaisena esimerkkinä kuorojen historiankirjoituksen tarkoitushakuisuudesta, sillä niiden tarkempi tarkastelu ei tue kuorojen käsitystä edes niiden omista perustamisvuosista. Analyysini tarkentaa myös sinänsä

ansiokasta kuvaa, jonka Matti Klinge on Helsingin yliopiston ylioppilaskunnan historiassaan (osa 3, vuodelta 1968) kyseisten kuorojen historiasta esittänyt, sillä näkökulmani ottaa huomioon myös syyskaudella 1875 ylioppilaskunnan ulkopuolelle ylioppilaspolitiikan protestiliikkeenä perustetun lauluseuran, jonka merkitys on Klingeltä jäänyt huomaamatta.

Irja Kajander-Vierkens: ”Laulettiin yhdessä, kuten tavallista”: LKT Adolf Johannes (Hannes) Hällströmin (1869–1947) musiikilliset yhteisöt Taideyliopiston Sibelius-Akatemia

Esitelmässäni tarkastelen savolaisen lääkärin Adolf Johannes (Hannes) Hällströmin (1869–1947) musiikillisia yhteisöjä. Hällström soitti viulua ja alttoviulua monenlaisissa kokoonpanoissa sekä lauloi tenoria mies- ja sekakuoroissa. Liittyipä hän kerran torvisoittokuntaankin. Hänen musiikkiharrastustaan leimaa yhteisöllisyys. Perehtymällä tarkemmin Hällströmin musiikilliseen aktiivisuuteen pyrin selvittämään, miten hänen musiikkiverkostonsa muodostuivat. Niihin kuului muun muassa sukulaisia, opiskelutovereita, kollegoita, naapureita ja ystäviä. Esitelmä on osa samaa henkilöä käsittelevää väitöskirjaprojektiani.

Elämänmittainen musiikkiharrastus käynnistyi lapsuuden leikkiviulusta. Pian Hällström liittyi kotitrioön soitonopettajansa rinnalla. Sitten tilattiin alttoviulu, trio muuttui kvartetiksi ja esiintymiset kotipaikkakunnalla Varkaudessa alkoivat. Mukaan tuli lisää soittajia, kunnes lopulta koulujen loma-aikoina Varkaudessa toimi pieni orkesteri. Opiskeluaikanaan Helsingissä Hällström soitti Akateemisessa orkesterissa, avusti Filharmonisessa orkesterissa, harrasti kvartetisoittoja sekä lauloi Ylioppilaskunnan Laulajissa ja muissa kuoroissa ja lauluyhtyeissä osallistuen mm. Sibeliuksen Kullervon kantaesitykseen. Rakkaus opiskelutoveri Elli Åkermaniin syttyi kuoroharjoituksissa. 1897 solmittu avioliitto kesti viisikymmentä vuotta.

Uudelle paikkakunnalle muuttaessaan pariskunta löysi nopeasti paikalliset musiikin harrastajat liittymällä kuoroihin sekä yhdistyksiin, joilla oli musiikkitoimintaa. Elli Hällström esiintyi tarvittaessa miehensä säestäjänä, mutta enimmäkseen soittotoverit löytyivät kodin ulkopuolelta.

Hällström oli aktiivinen kaikilla elämänsäaloilla. Lääkärinä ohella hän toimi julkisissa ja yhdistysten luottamus- ja johtotehtävissä, teki lääketieteellistä tutkimusta sekä amatöörihistorioitsijana ja sukututkijana julkaisi kirjoja ja kirjoituksia eri aloilta.

Tutkimuksen keskeisen aineiston muodostavat Hällströmin elämäkerralliset käsikirjoitukset, kirjeet, aikalaislehdet, valokuvat ja nuotit.

Iris Seesjärvi: "Tuolla kuppikoolla [hän on varmastikin] subrettisopraano": Suomalaisten klassisten laulajien sukupuolittuneet häpeäkokemukset Turun yliopisto

Tutkin väitöskirjassani häpeää ja häpeänsietokykyä suomalaisten klassisten laulajien uralla. Tavoitteenani on selvittää, millaiset kokemukset ja tilanteet aiheuttavat laulajissa häpeää opintojen aikana ja laulu-uralla, kuinka nämä kokemukset vaikuttavat heihin, ja kuinka he käsittelevät häpeää, joka kohdistuu joko heidän lauluääneensä tai heihin laulajana. Teoreettisena viitekehysenä toimii muun muassa Sara Ahmedin ajatus tunteista kulttuurisina rakennelmina ja kehollisina kokemuksina.

Tutkimuksen aineisto koostuu 15 haastattelusta ja 49 sähköisestä kyselyvastauksesta, jotka on kerätty vuosina 2022–2023. Tutkimukseen osallistujista 76 % oli naisia, 22 % miehiä ja 2 % sukupuoleltaan ”muu”.

Tässä esitelmässä keskityn suomalaisten laulajien sukupuolittuneisiin häpeäkokemuksiin. Aineiston perusteella naisten ja miesten kokemuksissa on eroja: sekä naiset että miehet kokevat laulamiseen ja laulajuuteen liittyvää häpeää, mutta naiset kokevat miehiä enemmän häpeää useammista asioista, kuten ikä, ulkonäkö ja vähäiset työmahdollisuudet. Myös äitiys vaikutti negatiivisesti joidenkin naisten laulu-uraan. Lisäksi osa naisista toi esille kokemuksiaan seksuaalisesta häirinnästä, joka oli aiheuttanut heille häpeää. Naiset kokivat miehiä enemmän häpäisyä ja kokivat myös enemmän häpeää ylipäättään. Nämä risteävät identiteettitekijät muovaavat intersektionaalista vokaalista ja kehollista kokemusta – vieden laulaja joko lähemmäksi tai kauemmaksi häpeästä riippuen hänen kehollisesta ja sukupuolikokemuksesta. Sara Ahmedin teoriaa soveltaen väitän, että sukupuoli ”nainen” on jossain määrin rakentunut häpeän kautta.

Sessiot D / Sessions D

Paneeli: Haavemaa: Soiva siirtolaisuus 1800-luvulta tähän päivään

Puheenjohtaja: Saijaleena Rantanen

Saijaleena Rantanen: Hankkeen tavoitteet ja tulokset

Taideyliopiston Sibelius-Akatemia

Piia Kleemola-Välimäki: Siirtolaisuuden teemat eteläpohjalaisessa kansanmusiikissa

Taideyliopiston Sibelius-Akatemia

Samuli Korkalainen: Suomalaisuus vai amerikkalaistuminen? Kieli ja identiteetti Pohjois-

Amerikan suomalaisten luterilaisissa virsi- ja laulukirjoissa

Taideyliopiston Sibelius-Akatemia

Suomesta Pohjois-Amerikkaan 1860-luvulta lähtien suuntautunut siirtolaisuus synnytti upean soivan perinnön. Musiikki kaikui raittiusseuroissa, työväentaloilla ja kirkoissa, mutta myös kodeissa ja kyläyhteisöissä. Se loi yhteisöllisyyttä, auttoi asettumisessa uuteen kotimaahan ja vahvisti identiteettiä. Samaan aikaan suomalaisessa kansanlaulukulttuurissa yleistyivät niin sanotut ”Ameriikan laulut”.

”Haavemaa – Soiva siirtolaisuus 1800-luvulta tähän päivään” on Taideyliopistossa toteutettava siirtolaisuushistoriaa tarkasteleva hanke, jossa yhdistyvät tutkimus ja taiteellinen toiminta. Keskiössä on Pohjois-Amerikkaan ja sieltä edelleen Neuvosto-Karjalaan muuttaneiden suomalaissiirtolaisten musiikki sekä sen sosiaaliset merkitykset ja käyttö. Tässä paneelissa hankkeen tutkijat tuovat eri näkökulmia aiheeseen.

Tutkimushankkeen johtaja, professori Saijaleena Rantanen esittelee hankkeen lähtökohtia, aineistoa, tutkimusmenetelmiä ja tuotoksia. Haavemaa-hankkeessa selvitetään, millaisena siirtolaishistoria näyttäytyy, kun keskiössä on musiikki ja siihen liittyvät kertomukset. Siksi osana hanketta toteutetaan muistitietokeräys, jonka kautta tallennetaan siirtolaisten musiikkiin liittyviä muistoja ja tarinoita. Koska hanke on tieteellis-taiteellinen, järjestetään sen puitteissa myös konsertteja, yhteislaulutilaisuuksia ja näyttely.

Musiikin tohtori Piia Kleemola-Välimäki paneutuu esitelmässään Pohjois-Amerikkaan suuntautuneen siirtolaisuuden ilmenemiseen eteläpohjalaisessa kansanmusiikissa. Alueelta on tallennettu runsaasti instrumentaalimusiikkia ja kansanlauluja niin arkistoäänitteinä kuin nuotinnoksina. Kansanlauluissa Pohjois-Amerikka nähtiin usein ihmemaana, jossa kaikki oli mahdollista. Laulut heijastelivat kotimaahan jääneiden tunnelmia odotuksen ja kaipauksen keskellä. Instrumentaalimusiikin suhteen tarkastellaan erityisesti historiallisia pelimanniviuluäänitteitä sekä haitarimusiikkia.

Musiikin tohtori Samuli Korkalainen esittelee, kuinka virsien ja hengellisten laulujen avulla luotiin ja ylläpidettiin yhteisöllisyyttä amerikan- ja kanadansuomalaisissa luterilaisissa seurakunnissa. Kun siirtolaisperheisiin Pohjois-Amerikassa syntynyt sukupolvi amerikkalaistui niin kieleltään kuin tavoiltaan, Suomesta muuttanut ensimmäinen polvi alkoi pohtia keinoja, kuinka pitää nuoriso mukana suomalaisyhteisössä. Virsi- ja laulukirjojen sisältö ja toimitusprosessit ilmensivät osaltaan keskustelua suomen ja englannin kielten käytöstä sekä siirtolaisryhmän kansallisesta ja kirkollisesta identiteetistä.

Oopperan ja klassisen musiikin medialisaatioita

Puheenjohtaja: Meri Kytö, Turun yliopisto

Inkeri Jaakkola: Dennis & Katya: Sometapahtumasta kamarioopperaksi
Taideyliopiston Sibelius-Akatemia

Esitelmässäni selvitän, miten uudenlaiset kerronnan keinot suuntaavat yleisön huomion draaman sijasta narratiivin eri tasoihin ja sosiaalisen median olemukseen Paul Venablesin oopperassa Dennis & Katya (2019). Teos perustuu traagisiin tositapahtumiin, joita päähenkilöt itse videoivat Periscope-viestipalveluun tuhansien seuraajien katsellessa. Oopperan ensimmäisessä osassa tapahtumia kuvataan useiden henkilöiden jatkuvasti keskeytyvinä kertomuksina. Niiden välissä näytetään valkokankaalla ohjaajan ja säveltäjän välisiä Whatsapp -viestiketjuja sekä Periscopen kommentteja. Toinen osa on barokkialluusio, jonka keskeytymättömässä kerronnassa hyödynnetään oopperatradition keinoja. Teoksen toteutukseen kuuluu kaksi solistia, sellokvartetti, ääniraita sekä video, ja sen libretto koostuu somekeskusteluista, haastatteluista ja uutisteksteistä.

Tarkastelen teosta postooopperan viitekehyksessä analysoiden sen kerrontaa toimijuuden ja identiteetin, temporaalisuuden sekä metanarratiivin näkökulmista. Oopperan ensimmäisen osan musiikkianalyyssissä käytän post-tonaalisen teorian käsitteitä. Toista osaa kuvaan tonaalisuuden teoriaan ja topoksiin tukeutuen. Havainnoin visuaalista kerrontaa esitystallenteen avulla.

Dennis & Katya on ooppera siitä, miten kerromme tarinoita nykyisessä median luomassa todellisuudessa. Teoksen ensimmäisen osan jatkuvasti keskeytyvä kerronta heijastaa sosiaalisen median pirstaleista informaatiovirtaa, joka teoksen toisen osan ehyessä kerronnassa nostalgisesti vertautuu menneiden aikojan tarinankerrontaan. Kertojääänien polyfonia rinnastuu internetin tulkintojen moninaisuuteen ja totuuden tavoittamattomuuteen. Ooppera näyttää myös sosiaalisen median pimeän puolen ja julmuuden, johon tirkistelynhalumme voi johtaa. Äärimmäisenä vieraannuttamisen keinona oopperan tekijät ja suunnitteluprosessi paljastetaan yleisölle, joten keskusteluun nostetaan myös tekijöiden motiivit ja moraaliset ongelmat.

Venables, Paul. 2019. Dennis & Katya. Full Score. Libretto Ted Huffman. London: Ricordi.
Venables, Paul. 2019. Dennis & Katya. Opera Philadelphian julkaisematon esitystallenne.

Cook, Nicholas. 1998. *Analysing Musical Multimedia*. New York: Oxford University Press.
Hatten, Robert. 2018. *A Theory of Virtual Agency for Western Art Music*. Bloomington: Indiana University Press.
Lehmann, Hans-Thies. 2005. *Postdramatic Theatre*. Kääntänyt Karen Jürs-Munby. New York–London: Routledge.
Novak, Jelena. 2017. *Postopera: Reinventing the Voice-Body*. New York: Routledge.
Symonds, Dominic ja Pamela Karantonis. 2013. *The Legacy of Opera. Reading Music Theatre as Experience and Performance*. Amsterdam–New York: Rodopi.

Inka-Maria Nyman: ”What to wear to the opera?” Oopperayleisön asuvalinnat YouTubessa

Åbo Akademi

1800-luvulla alkaneen prosessin myötä oopperassa käyntiin liitettiin tietty normisto, joka määritteli oopperayleisön käyttäytymistä ja pukeutumista. Tämä oli yksi niistä mekanismeista, joiden myötä ooppera alettiin käsittää yläluokkaisena taidelajina. Tämän päivän monimuotoisella media- ja kulttuurikentällä käsitystä oopperasta eliitin taidemuotona haastetaan jatkuvasti, mutta kysymys oopperaan soveltuvasta asusta nousee silti esiin niin oopperatalojen kuin -yleisöjenkin digitaalisessa kommunikaatiossa.

Tässä esitelmässä tarkastelen miten soveltuvia ooppera-asuja esittelevät YouTube-videot rakentavat kuvaa oopperasta kalliina taidemuotona. Vaikka oopperatalot toisaalta markkinoivat itseään tasa-arvoisina ja helposti lähestyttävänä kulttuurilaitoksena, paljastavat kysymykset oopperayleisön asuvalinnoista käsityksiä taidelajiin liitettävästä arvokkuudesta ja kulttuurisista hierarkioista. Teoreettisesti artikkeli hyödyntää oopperatutkimuksen, kulutustutkimuksen ja mediatutkimuksen tarkastelutapoja tuodakseen esille, miten oopperan kuluttaminen on hyväksyttävällä tavalla kallista.

Mari Pajala: Musiikkikilpailun medioiminen: Tapaustutkimuksena kansainvälinen Jean Sibelius -viulukilpailu Yleisradion televisiolähetyksissä vuosina 1965–2025

Turun yliopisto

Keväällä 2025 Helsingin Sanomien kriitikko kummeksui tosi-tv-ohjelmista muistuttavaa taustamusiikkia, jolla nostettiin jännitystä ennen Sibelius viulukilpailun finalistien saapumista Helsingin musiikkitalon lavalle. Kriitikon mukaan kilpailua ei pitäisi järjestää ”tv-lähetysten ehdoilla”. (Helsingin Sanomat 28.5.2025.) Viulukilpailun finaalissa aktivoitui ristiriita klassisen musiikin esityskulttuurin ja television ohjelmatyön välillä. Mediavälitteisyys on kuitenkin elimellinen osa klassisen musiikin kilpailuja, sillä median kautta kilpailut saavuttavat suurimman yleisönsä. Käytössä oleva mediateknologia sekä kuvauksessa ja äänityksessä tehdyt valinnat määrittävät millaisena kilpailu koetaan ja medioiminen muovaa myös itse kilpailun käytänteitä. Tästä huolimatta kilpailujen välittämistä audiovisuaalisessa mediassa on tutkittu hyvin vähän.

Esitelmässä tarkastelen klassisen musiikin kilpailu medioimista esimerkitapauksena kansainvälinen Jean Sibelius -viulukilpailun televisioiminen vuosina 1965–2025. Viiden vuoden välein järjestettävä Sibelius-viulukilpailu on havainnollinen tutkimuskohde, sillä sen historia kattaa suurimman osan suomalaista televisiohistoriaa. Kartoitan, millaisia ohjelmia viulukilpailusta on tehty Yleisradion televisiokanaville ja nyttemmin Areenaan ja erittelen ohjelmien toistuvia elementtejä sekä televisioinnissa tapahtuneita muutoksia. Televisiokanavien lisääntyminen ja

Areena ovat mahdollistaneet kilpailun yhä tiiviimmän seuraamisen, mutta kilpailun esittämistavoissa on paljon toistuvuutta, kuten television omien asiantuntijoiden keskeinen rooli ja pyrkimys näyttää katsojille jotain myös kilpailun kulissien takaa. Yleisöä on pyritty aktivoimaan eri tavoin 1990-luvulta lähtien ja nykyisin puhutaan kisastudion tunnelmista urheilulähetysten tapaan.

Esitelmän aineistona on Radio- ja tv-arkiston tietokannasta (RITVA) sekä Yle Areenasta kerätty otos Sibeliuksen viulukilpailu -lähetystyksiä. Televisio-ohjelmia on säilynyt kaikista kilpailuista paitsi vuodelta 1990. Lisäksi olen kartoittanut ohjelmatietoja Helsingin Sanomien digitoidusta arkistosta.

Digitalisaatio ja musiikkimediat

Puheenjohtaja: Kaarina Kilpiö, Taideyliopiston Sibelius-Akatemia

Harri Homi: Yksilöiden joukko: Musiikin kuuntelu henkilökohtaisten kuuntelusuositusten aikakaudella

Taideyliopiston Sibelius-Akatemia

Millaista on musiikinkuuntelu, jota jäsentävät yksilölliset, alati kehittyvät kuuntelusuositukset – algoritmisesti tuotetut heijasteet yksilön omasta kuunteluhistoriasta? Esitelmässäni tarkastelen musiikin suoratoistoa kulttuurisesti muotoutuneena tapana käyttää musiikkia ja selvitän, minkälaisiin tiedollisiin lähtökohtiin tämä toiminta perustuu.

Näkökulma nojaa premissiin, jonka mukaan ihmisen ajattelua määrittää ajassa ja paikassa muuttuva tieto. Tämä tieto ohjaa biologisten lajijominaisuuksien ja luonnontieteellisten faktojen puitteissa tapahtuvaa käytännön toimintaa, kuten kuuloaistin avulla havaittujen ääniaaltojen matemaattisille suhteille annettavaa merkitystä: mitä on musiikki sekä miten ja miksi musiikkia tulisi käyttää. Työssäni kysyn, millainen tieto määrittää musiikin kuuntelun käytäntöjä 2020-luvulla.

Havainnot on tuotettu länsimaista yhteiskuntaa lävistävän keskeisen tiedontuotannon – tieteellisten, vertaisarvioitujen aikakausjulkaisujen – varaan rakennetun aineiston avulla. Analyysissä selvitän aineistossa esiintyvien lausumien toistuvuuksia ja ristiriitaisuuksia. Vertaamalla näitä toisiinsa tarkastelen, mitä yhteisiä edellytyksiä – itsestäänselvyyksiä – musiikin kuuntelua suoratoistoympäristössä käsittelevä tieto sisältää. Esitelmässä esittelen aineistosta tuotettuja alustavia havaintoja sekä käytettyä menetelmää ja kutsun osallistujat keskustelemaan havaintojen tulkinnasta ja merkityksestä.

Heli Aalto: Suomenkielisen journalismin musiikkifilosofiasta: Sovelluksia ja näkemyksiä

Omaan kokemukseeni, havaintoihini ja analyysini perustuen erittelen esitelmässäni suomenkielisen journalismin musiikkifilosofiaa. Pyrin osoittamaan musiikin ontologian huolestuttavan kapeuden julkisessa keskustelussa ja perustelemaan sen ongelmallisuutta paitsi kaltaisilleni kirjoittajille yksilön kannalta myös yleisen inhimillisen luovan toiminnan väheksymisenä, johon meillä ei olisi tällä hetkellä yhteiskunnallisesti varaa. Toisin sanoen, akateemisesti oppineelle ja nykyaikaiselle musiikin ymmärtämiselle ensisijaisesti inhimillisenä toimintana (eikä esim. kaupallisena striimauspalveluna) yleistajuisesti siitä kirjoittaen ei juuri ole markkinoita yleisjournalismissa. Kun jutuille ei ole ostajia/kustantajia, niitä on vaikea toteuttaa ilman muutakaan rahoitusta, esim.

apurahaa. Esitelmässäni kyselen, voiko tämä tilanne olla mitenkään toivottava ja kestävä. Mitä olisi tehtävissä, kun rahoitusta ei ole, tuskin on tulossakaan? Voisiko ankeissa ajoissa kasvaa uutta, kriittistä keskustelukulttuuria, jossa ei pelättäisi ankaraakaan musiikkifilosofista väittelyä? Missä muualla tällaista keskustelua voisi käydä, kuin julkisessa sfäärissä? Osataanko Suomessa väitellä sivistyneesti aiheesta mitä on musiikki? Entä missä ja kenelle musiikki on, paljonko rahaa se maksaa ja millaista infrastruktuuria musiikki tarvitsee tapahtuakseen? Olisiko syytä puolustaa sitä kaikkea musiikillista osaamista, tietämistä, tutkimista ja tekemistä, jota joka tapauksessa Suomessa jo on ja tapahtuu sekä ammattilaistasolla että harrastustoiminnassa?

Jari Eerola: Musiikin kvantisointi ja esityskäytännöt

Tampereen yliopisto

Musiikkiteknologia on ala, joka määrittynyt koko ajan uudella tavalla. Varsinkin alan digitalisoituminen on tuonut uusia mahdollisuuksia käsitellä ääntä, luoda soundeja, masteroida ja tuottaa koko musiikillinen kokonaisuus. Studiot, missä musiikkia tehdään, eivät välttämättä enää kaipaa valtavia tiloja vaan pienimillään studio on vain kannettava tietokone ja äänikortti. Yhä useammalla on mahdollisuus tuottaa hyvälaatuista äänitettä kotioloissa. Nykytrendinä näyttää olevan myös se, että tietoa erilaisista musiikin käsittelyyn liittyvistä tekniikoista, julkaistaan internetissä vapaasti. AI-teknologia mahdollistaa myös sen, että erilaisten tekniikoiden käyttöön löytyy apua nopeasti.

Vähemmälle huomiolle on jäänyt se, kuinka paljon musiikkia korjataan ennen julkaisua. Silloin tällöin julkisuuteen tuodaan esiin laulun sävelten korjaaminen erilaisten ohjelmien, kuten AutoTunen avulla. Kun musiikkia korjataan, puhutaan kvantisoinnista. Tässä musiikkia korjataan rytmillisesti säännönmukaisesti esimerkiksi ajan mukaan. On mielenkiintoista kuunnella esimerkiksi 1970-luvun hittibändien musiikkia, jotka on tuotettu ilman tietokoneavusteista korjailua. Tempot ja eriaikaisuus eri soittimien suhteen eivät ole suuria, mutta ne on kuultavissa.

Digitalisaatio musiikkituotannossa on verrattavissa elokuvatuotantoon. Vanhojen elokuvien erikoisefektit näyttävät nykypäivän yleisölle kömpelöiltä. Käykö musiikin suhteen samalla tavalla? Tarkastelen esityksessäni sitä, mitä on musiikin kvantisointi ja mitä sillä voidaan tehdä. Pilaako kvantisointi musiikin? Häviääkö virheettömästä ja säännönmukaisesta musiikista jotain olennaista? Pohdin myös sitä, miten kvantisointi mahdollisesti vaikuttaa musiikilliseen kokemukseen. Esitystilanne tuo myös omat haasteensa, jos halutaan, että musiikki kuulostaa täysin samanlaiselta kuin äänitteellä.

Pedagogisia ja kehityspsykologisia näkökulmia

Puheenjohtaja: Sanna Qvick, Turun yliopisto

Matti Huttunen & Annikka Konttori-Gustafsson: Järki, vapaus ja yhteisöllisyys:

Näkökulma Helsingin Musiikkiopiston varhaiseen toimintaan

Taideyliopiston Sibelius-Akatemia

Taideyliopiston Sibelius-Akatemian varhainen edeltäjä Helsingin Musiikkiopisto perustettiin 1882. Sen toiminnan esikuvana oli kuuluisa Leipzigin konservatorio, jossa sekä Musiikkiopiston ensimmäinen johtaja Martin Wegelius että hänen opettajansa ja mentorinsa, saksalainen Richard

Faltin olivat opiskelleet. Laitoksesta muotoutui sen alkuaikoina tiivis yhteisö, jonka harjoittamaa toimintaa leimasivat oppitunnit, oppilasnäytteet, vilkas konserttitoiminta ja kurssitutkinnot, mutta myös retket ja tapaamiset juhlien merkeissä. Konserteissa esiintyi yhdessä sekä opettajia että oppilaita. Tuon ajan musiikkioppilaitoskentällä systemaattisen, sekä opettajia että oppilaita ohjaavan opintopolun laatiminen oli kansainvälisestäkin erityistä, samoin pedagogisen osaamisen sisällyttäminen opinto-ohjelman osaksi. Tarkastelemme esitelmässämme aatteellisia tekijöitä, jotka antavat merkityksiä käytännön toiminnalle Helsingin Musiikkiopistossa ja sitovat yhteen Musiikkiopiston institutionaalisia tekijöitä. Osoittautuu, että Helsingin Musiikkiopiston toiminnalla oli tärkeä merkitys saksalaisen idealismin reseptiossa Suomen musiikkikulttuurissa. Idealismista juontuvat taidekäsitteet samoin kuin idealismin keskeiset käsitteet "järki" ja "vapaus" auttavat ymmärtämään Musiikkiopiston varhaisen toiminnan tavoitteita ja käytäntöjä. Monet ajan pedagogiset ideat ovat jatkaneet olemassaoloaan pitkään, osa jopa meidän päiviimme asti. Esitelmämme aineistona käytämme Musiikkiopiston piirissä syntynyttä musiikkikirjallisuutta sekä pedagogiikkaan liittyviä dokumentteja.

Heini Siltainsuu: Yhteys minuun ja muihin: Elämänmittainen musiikkisuhde ikääntyvän musiikillisen ja sosiaalisen identiteetin voimavarana

Jyväskylän yliopisto

Musiikin tiedetään olevan parhaimmillaan kiinteässä suhteessa ihmisen identiteettiin, ja tätä yhteyttä on tutkittu paljon eritoten nuoremmalla iällä. Samoin musiikin ja hyvinvoinnin suhteesta on vahvaa näyttöä erilaisilla ikä- ja ihmisryhmillä, erityisen paljon muusikoiden sekä tiettyjen potilasryhmien keskuudesta. Ns. tavallisen ikääntyvän musiikillisen identiteetin muotoutuminen sekä sen sosiaaliset ulottuvuudet ovat kuitenkin vielä pitkälti kartoittamatonta tutkimusaluetta.

18 vapaaehtoisesti osallistuneen suomalaisen 62-91-vuotiaan ikääntyvän otoksesta (18 kirjoitettua omaelämäkerrallista tarinaa sekä 14 syvähaastattelua, 14 naista ja 4 miestä, kellään ei muodollista musiikillista koulutusta) tehty laadullinen analyysi avaa näkökulmia osallistujien musiikillis-sosiaalisen identiteetin muotoutumiseen tulkitsevaa fenomenologista analyysyä sekä refleksiivistä temaattista analyysyä hyödyntäen. Kahden osatutkimuksen tuottama kokonaisuus peilaa analyysin tuloksia identiteettiprosessiteorian, sosioemotionaalisen valikoivuuden teorian, kiintymyssuhdeteorian sekä proksimaali- ja distaalisuhteiden käsitteiden viitekehksessä.

Ikääntyvän musiikillinen identiteetti näyttäisi olevan dynaaminen ja kumuloituva prosessi, jossa musiikki toimii siltana eri elämänvaiheiden, ihmissuhteiden ja merkitysten välillä. Musiikin rooli sosiaalisissa suhteissa kiinnittyy tässä otoksessa läheisten kiintymyssuhteiden ylläpitoon ja kuulumisen tuntemuksiin, sekä etäisempien ja yhteiskunnallisten ulottuvuuksien osalta erityisesti sosiaalisen toimijuuden ja ryhmäidentiteettien varaan. Elämänmittainen musiikkisuhde, joka ei rakennu vain muusikkouden tai musiikillisen koulutuksen ympärille vaan enemmänkin eletyn elämän rakennuspalikaksi, näyttäisi olevan ikääntyneille merkittävä identiteetti- ja hyvinvointiresurssi, joka ylläpitää yhteyttä itseen ja muihin. Tutkimus tuo lisäymmärrystä ikääntyvien musiikkisuhteen ja identiteetin, hyvän vanhenemisen sekä ryhmiin kiinnittymisen elämänvaihe-erityisistä piirteistä.

Sessiot E / Sessions E

Kansanomaisen musiikin muuttuvia muotoja

Puheenjohtaja: Johannes Brusila, Åbo Akademi

Anneli Kont: Pelimanniverkosto pohjoisvirolaisessa Leesin kylässä 1900-luvun alussa

Taideyliopiston Sibelius-Akatemia

Pelimanneja on tapana tutkia yksittäisinä henkilöinä, ja harvemmin kiinnitetään huomiota kyläyhteisöjen tai laajemmankin maantieteellisen alueen soittajien keskinäisiin suhteisiin. Itse tutkin väitöshankkeessani nimenomaan yhden pelimannin ohjelmistoa, soittotyylä ja elämää. Tutkittava henkilö, Eduard Aaman, oli viulupelimanni Pohjois-Viron Leesin kylästä. Häntä tallensi vuonna 1913 Armas Otto Väisänen. Kyseisellä retkellä Väisänen taltioi samassa kylässä asustavaa säkkipillisoittajaa, jonka kanssa Aaman tietävästi soitti yhdessä, sekä vielä kahta muuta säkkipillisoittajaa lähikylistä. Väisäsellä oli tiedossa eräs toinenkin viulupelimanni, mutta häntä ei tavoitettu.

Tuolloinen keräystaktiikka keskittyi silmiinpistävimmin henkilöihin. Kontekstikeskustelua – soittamisen oppiminen, soittamisen käytänteet ja merkitykset – käytiin tallennustyön ohessa, jos siihen oli aikaa. Resurssit olivat rajalliset. Myöhemmän tallennustyön ja muistitietojen mukaan on minulla nyt tiedossa kymmeniä pelimanneja sekä noin 100 nuotinnusta ja soivaa tallennusta. Tällä aineistolla on mielenkiintoista tarkastella, minkälainen oli esimerkkipelimannin ympärille muodostuva verkosto.

Tutkin, ketkä pelimannit mahdollisesti elivät samassa kylässä ja lähikylissä ja vaikuttivat Aamanin elämään ja soittamiseen. Etsin yhteyksiä myös musiikillisista lähteistä – kappaleista, niitten melodioista ja mahdollisesti myös soittamisen ominaisuuksista. Onhan muusikolle itse musiikki yksi informaation ja kommunikaation väline. Verkostoa tutkimalla tavoittelen laajempaa ymmärrystä esimerkkipelimannin elämästä ja musiikista.

Janne Kivistö: Torviseitsikkosoitto osana paikallisen, alueellisen ja kansallisen tason yhteisöä vuoden 1900 laulujuhlaohjelmiston leviämisen valossa

Taideyliopiston Sibelius-Akatemia

Kansanvalistusseura julkaisi tammikuussa 1900 kaksi uutta torviseitsikkosävellystä saman kesän Helsingin kansallisia laulujuhlia varten, Jean Sibeliuksen Kalevala-aiheisen marssin Tiera ja Armas Järnefeltin kansanlaulusävelmään pohjautuvan kappaleen Aamulla varhain. Kappaleet kuultiin kesäkuussa Helsingissä Robert Kajanuksen johtamana 19 eri puolilta maata juhlille matkustaneen siviilisoittokunnan lähes 200-henkisenä yhteisesityksenä. Kappaleiden muun varhaisen esityshistorian tutkiminen sanomalehtitietojen perusteella tarjoaa lisäksi monipuolisen ja mielenkiintoisen kuvan ajan torvisoittokulttuurista. Helsingin laulujuhlan lisäksi kappaleita soitettiin useissa torviseitsikoiden omissa paikallisissa konserteissa sekä alueellisilla laulujuhlilla Viipurissa, Maariassa, Tampereella, Seinäjoella ja Koivistolla.

Käyn esitelmässäni läpi kyseisten teosten taustaan ja julkaisemiseen liittyviä tietoja arkistomateriaalien valossa ja esittelen sanomalehtimainintojen perusteella tunnetut teosten

esitykset vuonna 1900. Pohdin, mitä nämä tiedot kertovat aikansa torvisoittokulttuurista erilaisten institutionaalisten ja yksilöllisten toimijoiden sekä materiaalistien edellytysten ja aatteellisten lähtökohtien verkostona. Mitkä tekijät mahdollistivat laulujuhlaohjelman leviämisen, ja millaisissa erilaisissa yhteyksissä sitä esitettiin osana paikallista, alueellista ja kansallista yhteisöä? Miten laulujuhlaohjelma vertautui soittokuntien muuhun ohjelmistoon tilaisuuksissa? Ja millaisia merkityksiä tilaisuuksia käsittelevissä sanomalehtikirjoituksissa liitettiin soittokuntatoimintaan? Tarkastelu kehittää eteenpäin aiemman tutkimuksen tunnistamia näkökulmia torvisoittokuntien ohjelmiston muodostumisesta ja leviämisestä sekä keskusorganisoidun kansanvalistuksellisen musiikkitoiminnan jalkautumisesta ruohonjuuritasolle.

Esitelmä liittyy viimeaikaiseen tutkimukseeni Jean Sibeliuksen koottujen teosten hankkeessa (JSW) Sibeliuksen torviseitsikkoteosten tekstikriittisen edition ja teosten historiallisen taustan parissa.

Pekko Käppi: Otettua, omittua ja valittua: Taavi Uutelan äänite- ja kirjallisen aineiston muodostuminen perinneperformanssina Itä-Suomen yliopisto

Esitelmässä käsittelem iittiläiseen kansanlaulajaan Taavi Uutelaan (1883–1969) liittyvien arkistoaineistojen muodostumiseen vaikuttaneita valikoimisprosesseja. Uutela osallistui vuonna 1953 SKS:n ja Yleisradion järjestämään Kotiseutu laulaa -keruukilpailuun, jonka myötä Uutela päätyi muiden muassa kansanmusiikintutkija professori Erkki Ala-Könnin tietoisuuteen. Tämä vuosia kestänyt haastattelu yhteistyö synnytti poikkeuksellisen aineiston: kymmeniä tunteja muistelupuhetta ja laulua. Yhteistyöprosessin aikana Uutela lahjoitti korvausta vastaan vuonna 1968 Ala-Könnille kirjallisen aineistonsa, jota oli omien sanojensa mukaan työstänyt vuodesta 1951 vuodesta alkaen. Uutelan ja Ala-Könnin monivuotinen vuoropuhelu on kahden erilaisessa yhteiskunnallisessa asemassa olevan henkilön epäsymmetrisen symmetrisen kohtaaminen: jopa työväenluokasta ulkopuoliseksi joutuneen sekatyöläisen ja akateemisen kansanperinteen tutkijan. Kohtaamisesta syntyi ikään kuin yksi aineisto, jonka taustalla oli kahden henkilön toiveet ja tavoitteet.

Niklas Nyqvist: Dialogiska strukturer i Pehr Henrik Nordgrens "Spelmansporträtt" och "Taivaanvalot": En bakhtinsk analys Finlands svenska folkmusikinstitut

I detta föredrag undersöks Pehr Henrik (PH) Nordgrens verk Spelmansporträtt op. 26 för stråkorkester och Taivaanvalot op. 63 – för två sångsolister, blandad kör, barnkör, folkinstrument och kammarkammarorkester – genom en integrerad bakhtinsk teori där dialogism och heteroglossi förstås som två aspekter av samma estetiska princip: att musikens mening uppstår i mötet mellan flera röster, idiom och perspektiv. Heteroglossi beskriver verkens mångstämmiga materialitet och samspelet mellan folkliga melodiska fragment, modernistiska klangfält, rituella rytmer och spektrala klanger. Medan dialogism beskriver de relationella processerna där musikaliska språk svarar, utmanar och omformar varandra. I Spelmansporträtt framträder spelmannen som en dialogisk figur som förhandlar med folkmusikens idiom. Ornamentik, rytmik och tonalitet fungerar som röster i en inre dialog där traditionen både bekräftas och problematiseras. I Taivaanvalot flyttar dialogen till en kosmisk sfär där folkliga, modernistiska och rituella klangvärldar samexisterar i en polyfon struktur där ingen röst ges tolkningsföreträde. Genom att förena dialogism och heteroglossi visar analysen hur Nordgren skapar musik som inte representerar traditionen, utan låter den tala —

ibland som intim förhandling, ibland som kosmisk polyfoni. Studien bidrar till en fördjupad förståelse av hur samtida konstmusik kan iscensätta tradition som ett dynamiskt, mångstämmigt och relationellt fenomen.

Improvisaatio ja esityskäytännöt

Puheenjohtaja: Iris Seesjärvi, Turun yliopisto

Gabriel Korhonen: Kesto ja vapaa improvisaatio: Bergsonilainen metodi vapaan rytmin analysoimiseen

Helsingin yliopisto

Filosofi Henri Bergson selitti usein keston (durée) käsitteeseen perustuvaa aikakäsitystään musiikkiin ja varsinkin rytmiin liittyvillä esimerkeillä. Bergsonin keston perustuvaa musiikkianalyttistä metodia ei kuitenkaan ole ennen esitetty. Yksi selitys tälle voi olla metrisen musiikkianalyysin valta-asema musiikintutkimuksessa. Kesto on nimittäin pahasti ristiriidassa laskemiseen, puolittamiseen ja numeeristamiseen perustuvan metrisen rytmiteorian kanssa.

Sen sijaan vapaan rytmin, eli muuhun kuin musiikilliseen metriin perustuvan rytmin analysoimiseen keston perustuva metodi antaa hyvät perusteet. Se korostaa rytmin kontekstisidonnaisuutta ja mahdollistaa uudenlaisen ajallisten hahmojen transkription ja säeanalyysin.

Kestollisessa filosofiassa ajan kokemus koostuu kvalitatiivisesta muutoksen tilasta; kokemukset ovat tyypiltään, eivät määrältään erilaisia. Bergsonin sanoin ajalliset ilmiöt ovat olemassa heterogeenisessä mediumissa homogeenisen, laskennallisen mediumin sijaan. Ajan ilmiöt eivät ole numeerisia, koska ne eivät koostu yhtenäisistä, numeroksi muutettavissa olevista joukoista.

Esittelen symposiumissa Bergsonin filosofiaan ja aiempaan rytmitutkimukseen perustuvan vapaan rytmin analysoimiseen tarkoitettua metodin, FRAME:n (Free Rhythm Analysis Method). Analysoin esitelmässä Kirke Karjan ja Matana Robertsin vapaasti improvisoitua musiikkia. Osoitan, että FRAME:n avulla on mahdollista eritellä vapaan improvisaation rytmillisiä rakenteita ja strategioita pulssittomassa, vaikeasti ennakoitavassa ja ei-hierarkisessa rytmisessä kontekstissa.

Esa Onttonen: Live-säveltäminen improvisaation ja sävellyksen rajapintana

Taideyliopiston Sibelius-Akatemia

Improvisaation ja sävellyksen välimaastoa on yhtyesoitossa toteutettu ja tutkittu erilaisin menetelmin, kuten soundpaintingin ja conductionin kaltaisilla laajennetuilla johtamistekniikoilla (ks. Eskildsen 2024; Stanley 2009) tai digitaalisten työkalujen avulla (ks. Vear 2019). Esitelmässäni kuvaan taiteellista väitöstutkimustani, jossa tarkastelen improvisaation ja sävellyksen rajapintaa live-säveltämisellä ja erityisesti jazzin kontekstissa. Tutkimusta ja taiteellista toimintaa varten olen suunnitellut ja toteuttanut tablettitietokoneille suunnatun Frankie-sovelluksen, jonka avulla muusikot voivat kommunikoida säveljoukkoja, sointukulkuja ja muita musiikillisia parametreja reaaliajassa, ja näin vaikuttaa musiikin suuntaan jo soiton aikana. Tutkimuksessa sovellusta on hyödynnetty improvisointiin ja sävellykseen eri tavoin pohjautuvista lähtökohdista kahdessa konsertissa ja yhdellä äänitteellä, joilla ovat esiintyneet lisäksi suomalaisia ammattijazzmuusikoita. Koska jazz on yhteisöllistä ja esityksessä syntyvää musiikkia, digitaalisesti välitetyt reaaliaikaiset ideat voivat lisätä uuden ulottuvuuden esitykseen. Tutkimus osoittaa, että

Frankien kaltaisen digitaalisen sovelluksen avulla on mahdollista lähestyä uudenlaisia kollektiivisen musiikin tekemisen alueita, jotka ovat hankalammin saavutettavissa improvisaation, sävellyksen tai laajennettujen johtamistekniikoiden lähtökohdista.

Arja Kastinen: Konsertti, jossa yleisö loi musiikin Taideyliopiston Sibelius-Akatemia

Helmikuussa 2023 Helsingin Musiikkitalon Organo-salissa järjestetty Kanteletupa-konsertti oli kokeellinen tapahtuma, jossa tarkasteltiin yhteisöllistä luovuutta kulttuurisen tasa-arvon mahdollistajana.

Esitelmä käsittelee aihetta osallistavan musisoinnin ja hiljaisen pedagogiikan näkökulmista. Konsertin musiikki rakentui yleisön kanssa toteutetusta 50 minuutin improvisaatiosta, johon myös aiempaa musisointikokemusta omaamattomilla oli mahdollisuus osallistua. Yleisö johdateltiin musiikilliseen toimintaan tilan, esimerkin ja kuuntelemisen kautta. Musisoinnin ja musiikin etenemisen logiikkaa seurattiin kuuntelemalla ja reagoimalla. Siinä korostuivat implisiittinen oppiminen, kehollinen tieto ja yhteinen virittyminen. Tilajärjestelyillä oli osuutensa yhteisöllisyyden rakentumisessa.

Lisäksi tapahtuma nosti esiin kysymyksen siitä, miten kulttuuriset instituutiot voivat avata tilojaan osallistavammille ja demokraattisemmille taidekokemuksille. Kanteletupa toimi esimerkkinä siitä, miten hiljainen pedagogiikka voi purkaa esiintyjän ja yleisön välisiä rajoja ja tukea osallistujien omaehtoista luovuutta. Yhteinen improvisaatio loi hetkellisen yhteisön, jossa jokaisen ääni oli merkityksellinen ja jossa musiikki toimi jaetun toimijuuden välineenä. Tapahtumatallenteiden sekä yleisöpalautteiden pohjalta esitelmä kuvaa, miten konserttitapahtumasta voidaan rakentaa yhteinen, kaikille avoin luova prosessi – soiva yhteisö, joka syntyy osallistujien äänistä ja kohtaamisista.

Markus Sarantola: Fraseeraus Hugo Riemannilla Suomalainen barokkiorkesteri

Mitä tarkoittaa yhtenäinen fraseeraus? Miten esimerkiksi orkesteri fraseeraa yhtenäisesti? 1800-luvun viimeisten vuosikymmenien aikana musiikkitieteilijä Hugo Riemann työskenteli uudenlaisen fraseerausteorian kehittämiseksi. Teoria perustui crescendoihin, diminuendoihin ja musiikin kohotahtiseen esittämiseen. Riemannin musiikkikäsitteiden tärkein (ja radikaalein) piirre oli hierarkkisesti painotetun tahtijärjestelmän hylkääminen, vaikka se hänen aikanaan yhä oli laajalti hyväksytty. Tämän vuoksi hän muutti tahtiviivojen paikkoja muun muassa useissa Mozartin, Beethovenin ja Schubertin pianosonaateissa.

Oliko Riemann tyytymätön tapaan, jolla musiikkia vuosisadan jälkipuolella esitettiin vai oliko mahdollista, että hän oli tyytymätön vanhojen mestareiden sävellystapaan? Hierarkkisesti painotettu tahtirakenne oli kohdannut vastustusta jo ennen häntä; esimerkiksi Franz Liszt halusi vapauttaa musiikin ”metrisestä vankilasta”. Riemann reagoi aikansa henkeen, mutta kaikki eivät vakuuttuneet hänen ajatuksistaan. Esimerkiksi Joseph Joachim ja Theodor Wihmayer vastustivat häntä. Hans von Bülow – jolle Riemann omisti uudistetun laitoksen Mozartin pianosonaateista – pysyi kannassaan epävarmana.

On kysyttävä: Miten musiikkia esitettiin ennen Hugo Riemannia? Tuliko hänen ajattelutavastaan osa nykyistä fraseeraamisen normia? Tarjoan esitelmässäni joitakin mahdollisia vastauksia edellä esitettyihin kysymyksiin. Havainnollistan fraseeraamisen eri puolia soittamalla alttoviululla otteita Bachilta, Mendelssohnilta, Regeriltä ja Schönbergiltä. Tavoitteenani on osoittaa, että metrinen tahtirakenne oli varhaisromanttisella kaudella edelleen vielä elinvoimainen. Uudenlainen estetiikka, eli legatoon perustuva ja pääosin dynaamisesti muotoiltu fraseeraustapa alkoi muotoutua vasta 1800-luvun jälkipuoliskolla.

Historiallinen yhteisöllisyys

Puheenjohtaja: Milla Tiainen, Turun yliopisto

Minna Hovi: Tombeau: Yksityisistä sävellyksistä julkiseksi sävellyslajiksi

Taideyliopiston Sibelius-Akatemia

Tombeau-sävellykset tunnetaan nykyisin erityisesti 1600-luvun ranskalaisten luutistien ”keksintönä”, jolla nämä muistivat musiikillisesti edesmenneitä ystäviään ja kollegoitaan. Tähän määritelmään on kuitenkin poikkeuksia jo varhaisten Tombeau-sävellysten joukossa, kuten Tombeaut Englannin kuningas Kaarle I:lle (k. 1649) sekä tämän jalokivikauppiaalle, Antwerpenissa asuneelle Diego Duartelle (k. 1653). Miksi myös heitä muistettiin sävellyslajilla, jota edes 1700-luvun ensyklopedistit eivät maininneet?

Tarkastelen esitelmässäni varhaisia Tombeau-sävellyksiä yhteisöllisyyden näkökulmasta. Esitän, millainen yhteisö muodostuu Tombeaun säveltäneiden ja muistamisen kohteiden välille vuosina 1638–1653. Yhdistävänä tekijänä ei näyttäytyä niinkään yksittäisen säveltäjän ja edesmenneen ystävän keskinäinen side, vaan molempien kuuluminen osaksi laajempaa, mutta toisaalta suljettua yhteisöä. Tieto yhteisössä jaetusta ajatusmaailmasta auttaa tulkitsemaan, mitä Tombeaun säveltämisellä ja soittamisella tavoiteltiin.

Nykyisessä konserttikulttuurissa Tombeau on sävellyslaji siinä, missä Toccatakin eikä Tombeaun kuulemista määritä oikeisiin piireihin kuuluminen. Tombeau-sävellysten kohdalla voikin konkreettisesti havaita kulttuurisen muutoksen; sen, kuinka yksityisyyden piiriin kuuluneet sävellykset ovat muuntuneet julkiseksi sävellyslajiksi ja miten yhteisöllisyys sävellysten ympärillä on muuttunut.

Sanna Qvick: Cross-disciplinary Survey of the 19th Century Composers As Pet Owners

University of Turku

Stories about composers and either their pets or animals they were in contact, give their compositions a commonplace feeling. When knowing that original title of Chopin's Minute Waltz was Valse du Petit Chien (Waltz of the Little Dog), who wouldn't imagine while listening a poodle chasing its tail. Could the fact that Maurice Ravel lived with seven Siamese cats, have an influence on his compositions, or is it the cause, why there are cats singing a duet in his opera *L'enfant et les sortilèges* (The Enchanted Child)?

At the turn of the 18th and 19th centuries, the working role and image of composers changed completely from court employees to free artists. The society started to review these artists as

geniuses and interpreters of emotions. Almost at the same time, people's millennia-old relationship with pets took on new dimension, when leisure time expanded to involve a larger stratum of society and certain pets became coveted status symbols of the middle-classes. This could be observed in occurrences like for example, dog breeding.

This presentation examines the relationship between these two phenomena, while close reading their general social effects and applying the concept of topos (musical expression practice) to the music.